

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climata

158

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

Anul 17

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoaia

aprilie 2023

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

©doxologia.ro

CUPRINS

Poeme românești de Paști...3
Ghe. Val. Cimpoaca/ În căutarea adevărului (75)...4
Anton Gagiu/ Filozofia mea...6
Firiță Carp/ Timbre de lipit pe suflet...7
Dragoș Niculescu/ Filozofia și știința sub semnul unității...8
Vavila Popovici/ Lupta cu prostia...10
Nicolae Dina/ Un pelerin pe cărările poeziei...12
Lili Bobu/ Poetica zborului-convorbiri cu Lucia Olaru Nenatii și Victor Teișanu...14
Ghe. Ctin. Nistoroiu/ Florile întru mireasma lirică a marilor poeți...16
Vicu Merlan/ Radiografia pâlmașului român...18
I.I.Vale/ Ne trebuie împăratul...19
Ithaca/ Colaj liric...20
George Roca/ Poezii absurde...21
Livia Ciupercă/ Să ne amintim de Alecu Russo...22
Ilica Anton/ Tu pe ce frecvență ești?...24
Daniel Juverdeanu/ Poeme...26
Constantin Stancu/ Sub fulgerele albastre: Octavian Goga și Magicul Ardeal...27
Ionel Novac/ Pe urmele unui autograf...30
Marcel Miron/ Poeme...32
Emilia Stroe-Țena/ Marin Preda: Ce este o capodoperă?...33
George Petrovai/ Procesualitatea istorică-formă particulară a procesualității universale...35
Gruia Cojocaru/Gâfâind sub seaua calului...37
Ion Iancu Vale/ Poeme - Soldat în armagedon...39

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev, Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: *Ion Iancu Vale*

Redactor șef-adjunct: *prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoaca*

Colegiul redacțional: *Anton Gagiu, Florea Turiac, George Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian Drăgan, Carmen Georgeta Popescu, Elena Oprea*

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamel Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X
Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni
Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

Poeme românești de Paști

La Paști

Tudor Arghezi

*La toate lucarnele și balcoanele
Au scos din cer îngerii icoanele
Și-au aprins pe scări
Candele și lumânări.*

*Orașele de sus, în sărbătoare,
Au întins velnițe și covoare,
Și ard în potire
Mireasma subțire.*

*Și din toate ferestrele odată,
Mii și sute de mii,
Heruvimii fac cu mâna bucălată
La somnoroșii copii.*

Paștele

Vasile Alexandri

*De Paști în satul vesel căsuțele-nălbite
Luceșc sub a lor maldure de trestii aurite
Pe care cocostârcii, înfipti într-un picior,
Dau gâtul peste aripi, tocând din ciocul lor.*

*Un scrânciob mai la vale pe lângă el adună
Flăcăi și fete mândre ce râd cu voie bună;
Și-n sumet de vioare, de cobze și de nai
Se-ntoarce hora lină, călcând pe verde plai.*

*Bătrâni cu fețe stinse, români cu fețe dalbe,
Românce cu ochi negri și cu ștergare albe
Pe iarba răsărită fac praznic la un loc,
Iar pe-mprejur copiii se prind la luptă-n joc.*

*Și scrânciobul se-ntoarce, purtând în legănare
Perechi îmbrățișate cu dulce înfocare,
Ochiri scânteietoare și gingașe zâmbiri
Ce viu răspândesc în aer electrice luciri.*

Pe cruce

Vasile Voiculescu

*Iisus murea pe cruce. Sub arșița grozavă
Pălea curată-i frunte ce-o sângerase spinii
Pe stâncile Golgotei tot cenul Palestinei
Părea că varsă lava.*

*Și chiar în clipa morții hulară cărturarii
Cu fierea oțelită îl adăpau străjeni...
Râdea cu hohot gloata cu spasmele durerii
Și-locărau tâlharii.*

*Zdrobită, la picioare-i zăcea plângând Maria
Și-adânc zburcea blestemul din inimă-i de mamă
Alături Magdalena, în lumga ei măramă,
Țipa văzând urgia.*

*Departa ucenicii priveau fără putere...
N-aveau decât să fugă în lumea cea pribeagă
Cu el se năruise nădejdea lor întregă
Și fără mângâiere.*

*Târziu, pomi mulțimea în pâlcuiri spre cetate
Pe dnumurile-nguste cu lespezi pardosite
Trecură faniseii cu fețele smerite
Și bărbile-argintate.*

*Măslini fără de frunze dormeau mocrinind pe coaste
În vale, ca-ntr-o păclă, dormea Ierusalimul,
Pe cruce somnul morții dormea de-acum sublamul
Iisus, vegheat de oaste.*

La Paști

George Coșbuc

*Prin pomi e ciripit și cânt,
Văzduhu-i plin de-un roșu soare,
Și sălcuile-n albă floare
E pace-n cer și pe pământ.
Răsuflul cald al primăverii
Adus-a zilele-nvierii.
Și cât e de frumos în sat!
Creștinii vin tăcuți din vale
Și doi de se-ntâlnesc în cale
Își zic: Hristos a înviat!
Și râde-atâta sărbătoare
Din chipul lor cel ars de soare.
Și-un vânt de-abia clătinitor
Șoptește din văzduh cuvinte:
E glasul celor din morminte,
E zgomotul zburării lor!
Și pomii frunțile-și scoboară
Ca Duhul Sfânt prin aer zboară.
E liniște. Și din altar
Cântarea-n stihuri repetate
Departa până-n vai străbate
Și clopotele cânta rar:
Ah, Doamne! Să le-auzi din vale
Cum râd a drag și plâng a jală!*

*Biserica, pe deal mai sus,
E plină astăzi de lumină,
Ca-ntreaga lume este plină
De-același gând, din cer adus:
În fapta noastră ni e soarta
Și viața este tot, nu moartea.
Pe deal se suie-ncetișor
Neveste tinere și fete,
Bătrâni cu iarna vieții-n plete;
Și-ncet, în urma tuturor,
Vezi șovăind câte-o bătrână
Cu micul ei nepot de mână.
Ah, iar în minte mi-ai venit
Tu, mama micilor copile!
Eu știu că și-n aceste zile
Tu plângi pe-al tău copil dorit!
La zâmbet cerul azi ne cheamă
Sunt Paștile! Nu plânge, mamă!*

În căutarea adevărului (75).

Dor de Dumnezeu, dor de Libertate

„Universul, care este un sistem cuantic, nu este numai un sistem cuantic, ci ceva mai mult. Are proprietăți complementare. Este cuantic și conștient.” - Menas Kafatos, Robert Nadeau, The Conscious Universe

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

Omul a fost creat să fie liber. A primit la facerea sa două daruri divine inestimabile: conștiința și libertatea. Conștiința i-a fost dată pentru a-și înțelege menirea în lume și a se dezvolta corect, păstrându-și nezdruccinată armonia trupului și sufletului, iar libertatea – pentru a trăi bucuria supremă și veșnică a comuniunii cu Dumnezeu, întru împlinirea sa spirituală. Aceste două daruri exprimă principiul existențial al omului și îi determină esența umană. Sunt inseparabile de statutul său original prin care a fost definit. Atașamentul față de Hristos, dorul de a-L întâlni, de a-L simți prezent în tot ceea ce facem devine totodată o aspirație de a vedea slava necreată a Sfintei Treimi. Dorul existențial după Dumnezeu (manifestat nu o dată în mod sfâșietor) ne dă puterea de a renunța la toate cele pământești, pentru a ne umple de iubirea dumnezeiască a lui Hristos. **Sfântul Simeon** afirmă: *"Ce este mai slăvit decât sărăcia duhovnicească care aduce împărăția cerurilor fiindcă ce lucru este mai vrednic decât ea, fie acum, fie în veacul viitor? Iar faptul de a nu ne face griji din pricina vreunui lucru pământesc, ci de a avea întregul nostru cuget la Hristos, câte bunuri veșnice și ce stare îngerească nu ne aduce? Iar faptul de a disprețui deopotrivă toate cele vremelnice și, ca să spunem așa, înseși nevoile cele mai constrângătoare ale trupului, ca să nu ne luăm la întrecere pentru ele cu cineva spre a ne păstra pacea și iubirea nemișorată într-o stare netulburată a sufletului, de ce fel de răsplătiri, de ce fel de cununi și de premii nu va fi vrednic? Cu adevărat mai presus de fire e porunca și mai presus de cuvânt sunt răsplătirile, Hristos*

Insuși se va face acestora tuturor toate... Fiindcă acela care s-a învrednicit să-L vadă și să-L contemple pe Dumnezeu nu mai dorește nimic altceva, iar cel ce s-a umplut de iubirea lui Hristos nu mai suportă să iubească pe altcineva pe pământ". Sentimentul eshatologic ne permite trăirea în cadrul istoriei a unor lucruri mai presus de fire, dar într-un mod nedeplin, astfel încât suntem într-o continuă încordare pentru a atinge desăvârșirea într-o existență viitoare. Acum, în apropierea sărbătoririi Sfințelor Paști, suntem nerăbdători să întâmpinăm Sfânta Lumină venită de la tine, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ca să ne dai o arvună a învierii noastre după moarte. Lumina Ta Doamne ne cutremură de fiecare dată și o așteptăm cu nerăbdare. Suntem siguri că vine de la tine și ne pătrunde în inimă. Patriarhul Erusalimului rostește cu puțin timp să apară lumina pe Mormântul Sfânt și următoarea rugăciune: *„Căci Tu, Doamne, ne-ai așezat lumina neamurilor ca să luminăm pe cei ce umblă întru întuneric, dar lucrând răul au iubit întunericul mai mult decât lumina, căci oricine face răul urăște lumina, după cuvântul Tău cel nemincinos. De aceea păcătuiind, ne poticnim zilnic pentru că umblăm în întuneric. Dă-ne să viețuim restul zilelor noastre cu ochii minții luminați. Dă-ne să umblăm ca fii ai luminii în lumina poruncilor Tale, albește veșmântul strălucitor al Sfantului Botez pe care l-am înnegrît cu faptele noastre, Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haina. Dă-ne să îmbrăcăm armele luminii ca să îndepărtăm pe stăpânul întunericului ce se preface în inger al luminii. Doamne, așa cum în această zi ai strălucit lumina celor ce sedeau în întuneric și în umbra morții, tot așa strălucește în inimile noastre lumina Ta neinserată, ca strălucind cu lumina aceasta și arzând în credință, să Te slăvim pe Tine, singura Lumina lina a Luminii celei*

dătătoare de lumina în veci. Amin". În această viață suntem dispuși de atâtea ori să facem mari sacrificii pentru profesie, prieteni, familie, idealuri care oricât de mare sunt în aparență ele rămân vremelnice, iar pentru Hristos avem o disponibilitate atât de mica. Erodarea dimensiunii eshatologice în creștinismul contemporan datorită mentalității consumiste dominante din societatea actuală a slăbit dorul de a fi cu Hristos, prin faptul ca ne-am alipit prea mult de realitățile vremelnice a unei lumi supuse păcatului. În loc sa ne ostenim pentru a actualiza resorturile duhovnicești ale lumii, afirmând astfel sensul eshatologic al creației prin transfigurarea ei, ne-am lăsat copleșiți de mișcările iraționale ale păcatului. Acestea ne-au facut lumea opacă transformand-o într-un obiect expus satisfacerii poftelor noastre. Cel care se lasă tiranizat de astfel de poftă de dominare, de bogăție, de plăcerile și desfătările acestei lumi nu a cunoscut uimirea dată de farmecul viețuirii în Hristos, nu a gustat din dulceața și mireasma împărăției lui Dumnezeu. Am uitat că suntem străini pe acest pământ și rădăcina noastră este în cer, nu în pamant. Episcopul Ignatie Briancianinov scria: **„Sunt pribeag pe acest pamant: pribegia mea am început-o în leagăn, o termin în mormant: pribegesc prin vârste, de la copilărie la bătrânețe; pribegesc prin felurile împrejurări și întâmplări pământești. Sunt străin și călător, ca toți părinții mei. Părinții mei au fost străini și călători pe pământ: venind pe el prin naștere, sau despărțit de fața lui prin moarte. Nici unul nu a fost scutit: nici unul dintre oameni nu a rămas o veșnicie pe pământ. Pleca-voi, deci, și eu. De pe acum încep să plec, slăbind în putere, și plecându-mă bătrâneții. Plec, plec de aici, potrivit legii nestrămutate și potrivnicei rânduieli a Ziditorului și Dumnezeului meu".** Dorul de a dobandi viata cu Hristos încă de aici ne sporește râvna față de cele cerești și ne îndepărtează de cele stricăcioase, ne ajută să depășim lenea în lucrarea celor duhovnicești. Starea de trândavie minimizează păcatele, ne face să nu ne mai conștientizăm propria stare de amăgire și întunecare. Războiul duhovnicesc este unul nevăzut și permanent ce ne obligă la o trezvie continuă, cu mintea încordată și cu simțurile curățite pentru a-L primi pe Hristos. Trezvia nu poate fi obținută decât printr-o stăruitoare nevoință, în care mintea noastră

este alipită cu multa evlavie de cele cerești, tânjind cu un infinit dor după Dumnezeu. Cu o îndelungă rabdare mintea este străpunsă de dragostea lui Hristos care ne aprinde dorul după împărăția lui Dumnezeu. Acest dor nestins ne face să conștientizăm că identitatea noastră autentică este aceea de cetățeni ai cerului, că deși trăim într-un cadru perisabil, nimic nu e statornic în această existență. Orientarea noastră este spre împărăția cerească pe care o luăm cu asalt, prin lepădarea grijilor lumesti. Pentru aceasta omul are nevoie de libertate care este permisul de intrare în minuscula unitate a timpului, în lumina ei imergentă, în proiecția căreia tot mai pătrunzător este percepută realitatea. Iar pentru a-i reuși, omul trebuie să corespundă, să nu fie împovărat de inutilități și proprietăți neadecvate după conținut și puterea de influență. Hristos Domnul, când ne cheamă, nu ne cheamă de azi pe mâine. Ne cheamă întotdeauna și de-acum, până-n vecie, voia Domnului să fie. Iar singura libertate prin care poți să învii este să asumi libertatea și voia lui Dumnezeu ca fiind voia ta. **„Prețul libertății noastre nu-i plătit de noi; prețul libertății noastre e plătit de Hristos. De fiecare dată! E Cel mai mare Creditor al nostru. Și e Creditorul nostru pentru că a asumat omenirea noastră cu totul, cu totul și cu totul. Fără să facă rabat, fără să Se smiorcăie, fără să-și găsească motive să iasă din ecuația mântuirii noastre. El este prima cunoscută a mântuirii noastre, un Hristos pe Cruce! Libertatea de a învia e legată de capacitatea noastră de a respecta capacitatea pe care Dumnezeu ne-a dăruit-o, ca să trecem de la chip la asemănare. Iar asemănarea cu Dumnezeu înseamnă, în primul rând, libertate”** (Părintele Constantin Necula). Dar pentru aceasta trupul și sufletul trebuie curățate (eliberate) de deșeurile care îl fac neștiutor, inconștient, violent, neiertător – supra-dimensional și tulburat. Libertatea este ușoară, imponderabilă, iar sedimentele nocive ale plăcerilor și păcatelor îl fac masiv și greu. Sub presiunea lor se formează straturile cancerigene ale sufletului, care se abat și asupra duhului, opunându-se lucrării lui. **„Feriți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor”** (Mt.5,3).

Va urma

FILOZOFIA MEA (XX)

Anton GAGIU

Suntem ceea ce suntem. Am reținut această expresie, destul de des exprimată în lumea de azi a... cugetatului liber, adică atunci când vrei să faci o referire la o stare de fapt care are legătură cu tine ca exponent social într-un anumit context. Și slavă Domnului sunt destule astfel de situații! Cu alte cuvinte: nu putem fi mai mult decât ceea ce suntem în realitate, adică pioni pe o tablă de șah mânuiți de purtători de putere mai mult sau mai puțin iscusiți, unii de-a dreptul doar nulități. Zeci de ani am avut teama teribilă de a ne exprima liber, altfel spus, una gândeam și alta spuneam, adică nu ni se potrivea expresia de mai sus. De ceva timp trăim parcă după expresiile cărora încercăm să le dăm viață, adică încorporăm sintagma „suntem ceea ce suntem”. O fi bine? Poate da, poate nu, sau poate doar parțial bine. Libertatea de exprimare nu este neapărat benefică, dacă nu știm s-o folosim corespunzător. Ce înseamnă acest lucru? Nu trebuie să critici de dragul de a critica sau doar pentru a face rău cuiva, ci pentru că această critică este reală, sau pentru că vrea să îndrepte un lucru, să creeze o stare nouă de fapt, să schimbe ceva, sau poate să conserve ceva. Sunt prea multe posibilități numai pentru o situație dată. De câte ori nu am fost martorii unor situații de critică... gratuită, adică neadevărată, doar pentru simplul motiv că aceasta avea o țintă. Vă dați seama cum libertatea de expresie a dus lucrurile în cealaltă extremă? În cea în care poți spune orice despre oricine fără nicio acoperire, deși anumite reguli... deontologice cer probe, dar cui îi pasă de ele? Odată vorbele spuse nimeni nu le mai întoarce, pentru că este în firea lucrurilor să reziste în fața opiniei publice prima versiune, adică cea în care s-au spus vrute și nevrute fără nicio o fărâmbă de acoperire. Subiectul devine și mai interesant atunci când cei criticați cer probe și primesc explicații penibile: sunt în lucru; urmează; căutăm; vom reveni etc. Accentuez, mai interesează pe cineva după ce răul a fost făcut? Se spune că există o deontologie profesională, poate există și doar atât, nimeni și nimic nu te obligă să ții cont de ea, atunci când ai alte interese. Cine este de vină pentru această stare de lucruri? Evident societatea că nu are mecanisme de autoreglare, de tragere la răspundere directă și rapidă a acelor „deontologi” ratați care-și plimbă tolba cu minciuni peste

tot pe unde sunt primiți ca... purtători de vorbe și doar atât. În ultimii douăzeci de ani obiectivismul pe de-a-ntregul a ieșit definitiv din scena jurnalismului și asta pentru că a intervenit interesul. Să mă explic: jurnalistul aparține cuiva care-l plătește (patron, trust, mogul, site, grup, organizație etc.), sau aparține unei ideologii, sau simpatizează cu cineva. Curățenia pentru el, mai mult sau mai puțin imaculată e doar o figură de stil, sau o dorință îndepărtată, pentru că mintea lui este plină de umbre și parțial de întuneric. Fiecare urmărește ceva, are un scop bine definit care nu are nimic comun cu normalitatea acestei profesii și nu numai la noi. Exemplele le vedeți sau le citiți zilnic. E nevoie de obținerea aceleiași informații din mai multe surse, apoi să te așezi cu picioarele în apă rece și să analizezi informația obținută pentru a extrage ceea ce crezi că este normal, corect, altfel vei rămâne un om supus manipulării, cu puțin adevăr stocat în creierul tău și cu multă minciună. Cum poți scăpa de balast? O poți face numai dacă ai pregătirea necesară să îndepărtezi pălămida din livadă de fragedă, ca să nu te înțepi, altfel, dacă faci acest lucru mai târziu nu vei obține decât firave urme de adevăr. Independența minții e legată indubitabil de libertatea financiară. Nu poți să fii liber dacă ai burta goală. Dacă ziaristul nu ar fi purtătorul nevoilor umane de bază ca: foame, sete, îmbrăcămintă, adăpost, sigur ar exista și independență, dar mintea e legată de aceste nevoi care trebuie satisfăcute. Sunt acestea slăbiciuni umane? De regulă slăbiciunile umane sunt asociate cu viciile, iar pe acestea nu le-am enumerat mai sus, pentru că fac parte din alt pachet și ele pot fi exploatare de răuvoitori. Din păcate se găsesc destui care să facă acest lucru interesați de cele mai multe ori sau din când în când dezinteresați, determinați de scopuri ascunse sau doar pentru a crea atmosferă. Referitor la slăbiciuni versus vicii cum pot fi satisfăcute? Numai cu bani? Nu, se poate și cu „ceva în plus”, așa se mai spune printre cunoscători, adică să răsplătești bunăvoința. Cu siguranță de la aceste „reguli” sunt și excepții. Dar cine se ocupă de excepții? Lumea are nevoie de... sânge, nu de normalitate. Nimeni nu prezintă sau nu descrie un caz normal, pentru că este neinteresant, cel ieșit din tipare face vâlvă, mișcă interese, conștiințe, atitudini. Aici e nevoie de oameni care gândesc cu capul lor, nu cu buzunarul sau cu viciile... satisfăcute, aici e nevoie de independența spiritului. Vom trăi oare să prindem și o astfel de perioadă? Ad-o Doamne mai aproape ca s-o trăim și NOI!

Singurătate dimpună

Firiță CARP

De unde mă aflu, se întrevade ca într-un abur de sfințenie Muntele Athos. E ca o singurătate a bucuriei de a scruta Înaltul sub pavăza sacralității. E ca un dar divin al acestei mari sărbători creștine, Învierea Domnului. E ca o chemare a ființei la Ascultarea Glasului Divinității și la strângerea tuturor gândurilor, din orice loc ar fi, spre o singură direcție: iubirea aproapelui! Nu mi se pare o întâmplare că-mi rotunjesc anii într-o asemenea vecinătate, sub aripa protectoare a dumnezeirii. Și fiindcă sunt convins că nu e întâmplător acest lucru, trebuie să fac ceva, să răspund cumva. Cred că trebuie să am mai multă încredere în ceilalți, să semăn mai multă speranță în jur, să port cu mine mai multă lumină. Și să arăt mai multă prețuire, mai multă înțelegere și infinit mai multă dragoste celorlalți. Dar pentru că nu pot fi așa, cum spun și cum cred din adâncul ființei că trebuie să fiu, câteodată mă ascund. Pare paradoxal, dar am impresia, uneori, că fug de mine însumi căutându-mă pe mine însumi tocmai din acest motiv: cred că vă iubesc prea puțin dragii mei! Când nu mă găsiți, înseamnă că mă ascund într-o singurătate cu greu sondabilul propriului eu, în oglinda căruia trebuie privit cu sinceritate. Și privesc acolo, în străfundul ființei mele, cu sinceritatea unui om responsabil, dar mărginit de limitele omenescului în perpetua-i dorință de a-i iubi pe ceilalți oameni mai mult, mai adânc, mai adevărat și, desigur, total dezinteresat. Știu că e greu, poate chiar imposibil, dar îmi place să încerc, să mă străduiesc necontenit să fiu într-o singurătate dimpună cu rigorile, bucuriile și luminile neverosimile ale sacralului. Mă aflu clipă de clipă într-o singurătate a regretului și a neputinței de a vă iubi mai mult, de a fi mai bun, de a fi un altruist exemplar. Și mă aflu neîncetat într-o singurătate dimpună cu voi, cei care mi-ați dat mereu, și mai cu seamă astăzi, atâtea semne de prețuire și dragoste. Vă mulțumesc tuturor. O fac din adâncul ființei mele, cu toată puterea mea de a iubi însoțită de nemărginitul meu respect.

Hristos a înviat!

Carul cu fericire

Despre fericire nu cred că trebuie să scriem. Fericirea este așa, o chestie, un fel de bucurie liniștită, pe care eu doar o simt, dar nu o pot reda în cuvinte. De aceea zic că nu e cazul să mă hazardez în a scrie despre fericire. Desigur, nu e interzis să scrii despre fericire, dar seamănă cu o pierdere de vreme. E ca și cum ai scrie despre aerul din jurul clopotniței din deal. Sau despre bucuria sfinților de a fi împreună în biserica de alături, cu sau fără credincioși de față. E de parcă ai scrie fără să trăiești. Pentru că fericirea se trăiește, nu se scrie. Da, așa cred eu, fericirea se trăiește, mai exact spus se consumă. Sigur se consumă! Și numaidecât proaspătă, fiindcă ea este entitatea care nu poate fi conservată. Singura care nu se poate păstra, indiferent cât de mult ar prisosi vreodată cuiva. E sâmbătă, stau pe o fărâma de eternitate ce se prelinge dinspre zori către zi. Stau și privesc atent la ce se întâmplă încolo, pe o fărâma de eternitate nițel mai mare decât asta pe care mă odihnesc, pe bucata de eternitate ce îmbracă spațiul dintre biserică și clopotniță. Sub cerul acestei dimineți, pe drumul de aer înmiresmat de visele florilor de tei, de pe loc și de pretutindeni, de acum și dintotdeauna, înălțat pe eternitatea mai mare dintre cele două arătate, tocmai trece un car cu fericire. Nu știu de unde a apărut, nici unde se duce. Poate vine dinspre viață, alungindu-se spre neviață. Dar nici nu contează probabil de unde către neunde merge, important e că alunecă pe aerul încăput între biserică și clopotniță, trece însoțit de o liniște ireală, se prelinge deodată cu tăcerea, maiestuos și silențios ca o iluzie se prelinge de parcă nu ar vrea să tulbure în niciun fel somnul veșniciei. Și când miraculosul car devine aproape palpabil, de misterioasa lui apariție și îngereasca-i trecere se desprinde o ploaie cu stropi mari de fericire și se pornește harnic să cuprindă dedesubtul cu răcoarea unei bucurii îndelung așteptate. Stropi mari ajung și la mine, pe felia de eternitate pe care mă aflu, și mă îmbrățișează de parcă ar fi o ființă iubită... Fericirea e starea asta, pe care am primit-o chiar din carul prea plin de ea, aflat în trecere prin apropierea locului în care am avut norocul să mă aflu. Dar poate totul e și mai simplu. Cred, acum, că fericirea este chiar faptul că pot să vă spun ce simt în această dimineață dumnezeiască fără să mă oprească cineva.

Din volumul „Timbre de lipit pe suflet”-2018

FILOZOFIA ȘI ȘTIINȚA SUB SEMNUL UNITĂȚII

Dragoș NICULESCU

3. Noua alianță dintre om și natură.

Cartea "Noua alianță. Metamorfoza științei", scrisă de Ilya Prigogine (premiat Nobel pentru chimie în anul 1977) și Isabelle Stengers, propunând o nouă alianță între om și natură, nu intenționează o rezolvare a problemelor pe care le ridică, ci lasă mereu deschis drumul căutărilor de către o minte iscoditoare, aflată în continuă evoluție, integrarea omului în universul din mijlocul căruia a apărut făcându-se numai în mod dialectic, prin situare în interiorul lui. Termenii specifici universului prigoginian se desprind cu claritate: "sisteme disipative", "departe de echilibru termodinamic", "autoorganizare", "ordine prin fluctuații", "reversibilitate" și "complexitate". Sunt scoase în evidență deosebirile pregnante dintre cele două atitudini privind devenirea, schimbarea, mișcarea: cea a dinamicii mecanice și cea a termodinamicii ireversibile și neliniare, în care sistemele reale au stări în care pot apărea bifurcații, adică în loc de o stare posibilă, sistemul are la dispoziție două stări, care pot deveni stări staționare, departe de echilibrul termodinamic. Fluctuațiile departe de echilibru permit folosirea diferențelor din mediu pentru a produce structuri diferite, "comunicarea" și "perceperea" fiind termenii noului compartiment al materiei departe de echilibru. Întreaga lucrare se află sub dominanta trecerii de la o descriere dinamică, în sensul mecanicii clasice extinsă prin teoria relativității și mecanicii cuantice, la descrierea "termodinamică", cu principalele caracteristici, cu o evoluție caracterizată prin asocierea fluctuațiilor, a hazardului cu indeterminismul, a posibilităților multiple apărute prin bifurcarea succesivă a soluțiilor disponibile, ceea ce deschide calea către "alegere" și "decizie", deci către o evoluție determinată finalist. Avem, deci, de-a face cu o nouă complementaritate în descrierea naturii, între descrierea cauzală și cea finalistă sau, în baza "fluctuațiilor", a existenței unui fond obiectiv de

stocasticitate al proceselor naturale, în care sistemul poate avea nu o singură stare, ci două stări diferite. La fiecare nivel de evoluție, autoorganizarea, complexitatea și timpul joacă un rol nou, neașteptat. Concepția centrală a cărții o reprezintă problema timpului și a relației lui cu complexitatea. Din momentul conștientizării problemei timpului s-a produs ruptura lumii noastre în cele două lumi: a geometriei zeificate și a științei subiective, așa cum afirmă Alexandre Koyre, care, prin critica lui, deschide o nouă perspectivă: "În aceasta constă tragedia spiritului modern care a soluționat enigma Universului, dar pentru a o înlocui cu alta: propria lui enigmă". Deși, după cum afirmă el, știința modernă a trebuit să lupte nu numai împotriva tradiției metafizice, dominante, ci și împotriva tradiției empirico-tehnice, atacul pozitivist împotriva narativității nu numai că a fost complet greșit, dar, astăzi, prin reaşezarea discursului în locul și rolul lui convenit, se recuperează ansamblul mereu deschis de narațiuni care interpretează organizarea lumii și poziția societății umane în sânul naturii. De fapt, chiar cele mai severe spirite pozitivistice, matematicieni și filozofi în același timp, ridică problema existenței lui Dumnezeu și se lovesc dureros de capacitatea și semnul explicării lumii, a naturii prin recursul la idealitatea matematică. Alfred North Whitehead (matematician și filozof, coautor, cu Bertrand Russell, la epocala "Principia Mathematica") afirmă că "trebuie" să existe un Dumnezeu legiuitor pentru a inspira fondatorilor științei moderne "crezul științific" necesar în primele lor lucrări: "Vreau să-mi exprim convingerea fermă că fiecare eveniment, în toate amănuntele lui, poate fi corelat cu antecedentele lui într-un mod absolut definit, aplicație a unor principii generale. Fără această convingere, munca incredibilă a savanților ar fi lipsită de speranță. Este convingerea intimă că există un secret ce poate fi dezvăluit. Această convingere nu-și poate găsi originea decât într-o singură sursă: insistența medievală asupra raționalității lui Dumnezeu, concepută cu energia personală a lui Iehova și cu raționalitatea unui filozof grec". Cu toate acestea, Whitehead rămâne la un nivel psihologic: inspirația creștină nu pare în măsură să justifice dintr-un punct de vedere speculativ faptul că realitatea sensibilă a putut fi concepută ca susceptibilă de măsură și de calcul, că s-a putut crede că a înțelege natura înseamnă a-i descoperii legea matematică: "Cum ar putea natura să aibă idealitatea matematicii?". Pe această linie, Alexandre Koyre face o similitudine între dogma încarnării, a întrupării idealului și măsurarea idealităților matematice într-o lume materială.

3.1. Raportul dintre filozofie și știință.

Întorcându-ne la raportul filozof – om de știință, Ilya Prigogine și Isabelle Stengers reușesc să descrie foarte elocvent diferența de statut dintre cele două domenii ale cercetării. Dacă filozofia își rezervă domeniul problemelor care se referă la “destinul” uman, la ceea ce omul poate să cunoască, ceea ce trebuie să facă, ce trebuie să spună, lumea pe care știința o studiază, lumea accesibilă cunoașterii pozitive, nu este decât lumea fenomenelor: “Omul de știință nu numai că nu poate cunoaște lucrurile în sine, dar întrebările pe care le poate pune nu au nici o valoare pentru problemele adevărate ale omului: frumusețea, libertatea și etica nu pot fi obiecte de cunoaștere pozitivă și deci de știință: ele aparțin lumii noumenale, domeniul al filozofiei total străin lumii fenomenale. Logica dezvoltării spiritului în natură, întreprinsă de Hegel prin combaterea sistemului newtonian, nu a beneficiat decât de completa obscuritate a celor mai multe dintre referințele științifice pe care Hegel le-a avut la îndemână, și care aveau să fie părăsite în câțiva ani – matematizarea abia își desfășura efectele, iar descoperirea conservării energiei îndeosebi a unificat elementele a căror eterogenitate funciară voise să le sublinieze Hegel. Iar de la Hegel, ajungem la Henri Bergson, care, sprijinindu-se pe intuiție, dar o intuiție foarte diferită de aceea a romanticilor, și-a propus, la rândul lui, să caute o alternativă la știința epocii sale, care să fie acceptată de către oamenii de știință. Intuiția sa a spus în mod clar că nu se poate produce nici un sistem, ci doar rezultate parțiale, non-generalizabile și exprimabile cu nesfârșită prudență. Privind știința ca un întreg și cerând să fie judecată ca un întreg, în același timp, Bergson critică fizica prin însăși formalismul fizic de care suferă, și îi aduce un reproș principal, față de care toate celelalte nu sunt decât secundare: inteligența științifică nu poate înțelege durata, pe care o reduce la o succesiune de stări instantanee, legate printr-o lege de evoluție deterministă. Așadar, “timpul este fie o invenție, fie nu este absolut nimic”. Astfel, științele și metafizica intuitivă “sunt sau pot să devină la fel de precise și de sigure. Și una și cealaltă se ocupă de realitatea însăși. Dar fiecare dintre ele nu reține decât o jumătate, astfel încât, în mod deliberat, am putea să vedem în ele două subdiviziuni ale științei sau două compartimente ale metafizicii, dacă ele nu ar marca direcții divergente ale activității de gândire”. Întrebându-se dacă se poate vorbi despre un eșec al bergsonismului similar eșecului filozofiei postkantiene, autorii “Noii alianțe” susțin cert că da, în sensul în care metafizica fondată pe intuiția pe care voia s-o creeze Bergson nu a luat naștere. Și aceasta nu doar în sensul în care

Bergson, contrar lui Hegel, a avut la dispoziție o știință clasică bine stabilizată. Se știe astăzi că timpul-mișcare, criticat de Bergson, nu este suficient decât pentru o clasă restrânsă de sisteme dinamice simple. Dar aici nu s-a ajuns prin neglijarea conceptelor științifice, ci, din contră, printr-o adâncire a reflecției asupra lor, printr-o descoperire fecundă a limitelor pe care le prezintă. După Bergson, prin trecerea formei de gândire de la “ceea ce este de făcut” la “ceea ce se face”, oamenii de știință, matematicienii și fizicienii au realizat un minunat efort “de inversiune” a direcției obișnuite a activității de gândire. Așadar, cel puțin în aceste caz, nevoile intuiției și nu ale gândirii au fost la rădăcina “cele mai puternice metode de investigare de care dispune spiritul uman”. Maurice Merleau-Ponty a subliniat gravitatea consecințelor partajului steril care ar lăsa natura în grija științei, în timp ce filozofia și-ar rezerva subiectivitatea umană și istoria: “Abandonul în care a ajuns filozofia naturii acoperă o anumită concepție a spiritului, a istoriei și a omului. Ne permitem să le prezentăm ca negativitate pură. Revenind la filozofia naturii, dimpotrivă, nu ne îndepărtăm decât în aparență de aceste probleme preponderente, căutând să le pregătim o soluție care să nu fie nematerializată”.

Whitehead, de asemenea, subliniază insuficiența schemei teoretice izvorâte din știința secolului al XVII-lea, o schemă științifică pusă la punct de către matematicieni pentru matematicieni și care descurajează efortul de găsire a justei concilierii între natură și spirit, care să nu fie nici deplin dualistă, nici îngust monistă. Whitehead nu vedea nici o opoziție esențială între științe și filozofie, de altfel opera sa este de la un capăt la altul opera unui matematician: problema sa era cea a făuririi domeniului problematic în cadrul căruia se poate constitui aparatul minim conceptual pentru caracterizarea oricărei existențe fizice. Autorii consideră că tocmai importanța universală a cosmologiei face ca Whitehead să o definească ca pe o cosmologie filozofică: “În timp ce fiecare teorie științifică selecționează și extrage din complexitatea lumii un ansamblu particular de relații, în ce privește filozofia, aceasta nu poate favoriza nici o regiune din experiența umană: printr-o experimentare a imaginației, ea trebuie să construiască o coerență în care să-și găsească loc toate dimensiunile acestei experiențe, fie că se referă la fizică, la fiziologie, la psihologie, la biologie, la etică, la estetică etc.”. Sistemul lui Whitehead dezvăluie solidaritatea dintre o filozofie a relației și o filozofie a devenirii înnoitoare, în care fiecare element, evoluând, adaugă un ansamblu suplimentar de relații la multiplicitatea unitară a lumii.

LUPTA CU PROSTIA

Vavila POPOVICI

„Nu este o rușine să te naști prost, rușine e să mori prost.” – Marin Sorescu

A fost o săptămână a lunii noiembrie plină de evenimente. Președintele țării a avut, și mai are, de luptat pentru a da în vileag și a stăvili efectelor prostiei. Nu este o luptă ușoară, având în vedere faptul că prostul / proștii au un mare avantaj față de omul deștept: este / sunt întotdeauna mulțumit / mulțumiți de el / ei însuși / înșiși, fiind convins / convinși că are / au întotdeauna dreptate, beneficiind inconștient de afirmația subtilă a lui Napoleon Bonaparte, cum că prostia nu este un handicap în politică.

Criticul erudit, pamfletarul de forță, ieșeanul Paul Zarifopol (1874-1934) a desfășurat o amplă activitate de publicist, moralist, eseist politic și istoric al civilizației românești, fiind un fin observator al omului, al fibrei care alcătuiește țesutul social profund; unul dintre cei care a luptat contra prostiei scriind eseuri valabile și în vremurile noastre. Coroziv și doct, eseistul înștiința cititorul de modul în care era concepută morala și politica balcanică a României interbelice, caracterizată, de cele mai multe ori prin familiarități inefabile. De o extraordinară erudiție, Paul Zarifopol a asigurat un suport filozofic analizelor sale. Textele volumului „Din registrul ideilor gingașe” (1926) amintesc de stilul scriitorului francez, moralistului Michel de Montaigne (1533-1592) cunoscut prin eseurile sale, și de cel al ironicului, talentatului dramaturg român Ion Luca Caragiale, prin prezentarea tipurilor umane din epocile în care au trăi. În textele respective se vede și calitatea lui de comentator politic – atunci când analizează criza parlamentarismului, autoritarismul birocratic și apelul la dictatură, cărora le opune liberalismul occidental, modernizarea politică și calea industrială de dezvoltare. Un urmaș și totodată un exeget al său a fost eseistul, liberalul român Alexandru Paleologu.

Și dacă inteligența are limitele ei, prostia nu are, este liberă și zboară pe la urechile multor oameni care, mai și cred în ea. În general prostul, imbecilul este foarte rigid în conduita sa, nu are reprezentarea propriei incompetențe, crede că are întotdeauna dreptate și că tot ceea ce face este bine. Poți să-l învinuiești? Prea puțin, pentru că nu-i poți schimba optica, comportamentul. Prostul tot prost rămâne. El o ține tot așa, danga-langa... O să spunei, păi cum, este profesor, a făcut o facultate etc. Ei da, sunt profesori și profesori,

sunt licențiați printre licențiați... Dramaturgul rus Anton Pavlovici Cehov spunea că universitățile pot dezvolta toate aptitudinile, inclusiv prostia. Și este valabil pentru toate universitățile din lume.

Premierul, țăticile și baronii roșii i-au cerut președintelui țării o dezbatere între cei doi candidați la președinție. Adică cum? Adică ce? Președintele a refuzat și bine a făcut. Un pic de bun simț dacă ar fi dovedit adversara în discursurile ținte în care nu scăpa referiri jignitoare și ipocrite la adresa președintelui, poate situația ar fi fost alta. Dar după efectele dezastruoase ale proastei guvernări și atacurile arogante, insolente, repetitive la adresa președintelui țării, nici un om cu pic de demnitate nu ar fi acceptat acest dialog. De fapt nu s-ar fi putut dialoga, având în vedere nivelul intelectual diferit, dar și viziunea politică diferită, complet rigidă a reprezentantei partidului social democrat. Nici nu este de mirare când ești comunist din copilărie, poate chiar din naștere!!! Și acolo unde nu s-a dobândit o cultură la o vârstă matură, s-a păstrat locul pentru aroganță, prostie și încăpățănare, iar unde e prostie plus politică, nu poate să lipsească invidia, vanitatea, ura. Vă amintiți povestea pentru copii în care un personaj repeta: „Ce-am să urlu, ce-am să țip, ce-am să te mănânc”? Ce-ar mai urla, ce-ar mai țipa, ce l-ar mai mânca pe oricare adversar, „femeia civilizată, neconflictuală, deosebit de comunicativă care nu s-a dezis de inițiativele noastre!”

Pe la mijlocul săptămânii președintele României a preferat să se expună întrebărilor, uneori incomode ale ziaristilor, într-o conferință de presă, dând în acest mod socoteală poporului, răspunzând la toate reproșurile, de multe ori îndreptățite (fiindcă nu este conducător care să nu săvârșească și greșeli, dar depinde de mărimea și frecvența lor, și nici nu poate mulțumi în totalitate oamenii, deși actualul președinte s-a străduit să facă ceea ce-i permitea funcția, punând de multe ori stavilă efectelor dezastruoase ale guvernării. Calm, cu judecată, cu umor subtil, comportându-se natural, președintele a avut o bună prestație în fața publicului care stătea în fața televizoarelor. În timpul conferinței liderii PSD au elaborat postări în masă care atenționau asupra faptului că președintele avea căști în urechi. O știre falsă care nu poate fi considerată ca o glumă, ci ca o altă minciună pe care pesediștii o au în sânge, în speranța că prinde la populație.

Mai amintesc de jurnalistul, analistul politic Sever Voinescu (n. 1969) care, într-o lucrare a sa intitulată „Însemnări despre ipocrizie”, spunea că Mao, în timpul unei discuții în interiorul conducerii partidului comunist chinez, ar fi exprimat: „prefer să discut cu oameni de dreapta, că măcar ăștia spun ce gândesc, nu ca oamenii de stânga, care una spun și alta gândesc”. Dacă până și Mao a spus...

Ca o replică, contra-candidata, șefa PSD a ținut și ea o conferință de presă, continuând cu neobrăzarea acuzelor la adresa președintelui în funcție și mințindu-i în continuare pe români prin răspunsurile date ziaristilor. Cu vădita-i ipocrizie l-a acuzat pe președinte de comportament dictatorial, fără să judece că nici dacă și-ar dori acest comportament, constituția nu i-ar permite și culmea, elementul de forță emblematic pentru dictatură l-a folosit chiar guvernul ei, în timpul

evenimentelor de la 10 august 2018, în manieră abuzivă și ilegală. Iar la întrebarea cheie despre afirmația că la 10 august a fost o lovitură de stat, a glisat cu cuvintele, exprimând, de data aceasta, că a semănat (dacă nu mă înșel) cu o lovitură de stat... Oamenii au putut să vadă cum se comportă cei doi candidați, cum premierul își stăpâna cu greutate nervii, împroșcând venin asupra președintelui țării.

Oamenii inteligenți sunt mai calmi, uneori mai ezitanți, fiind mereu preocupați de morală, de educație, de lege sau de alte repere, dar proștii sunt siguri pe ei și nu-și fac probleme în privința moralității, legalității sau utilității activității lor. Spunea cândva Andrei Pleșu: „...Prostul e serios. E solemn. Nu se joacă. E demn, inflexibil, pietrificat. Ia toate lucrurile în serios, dar mai ales pe el însuși. Pentru că e serios, prostul e și sfătos. Are soluții pentru orice problemă. E o suficiență intelectuală glorioasă, e o fudulie. Are idei fixe. Nu se îndoiește de el însuși și îi place de el”.

Despre convingerile omului mai puțin dotat se știe că ele sunt de neclintit. El știe multe, dar nu înțelege nimic. Dar, există sfatul „să nu spui niciodată: Lasă-l că e prost! pentru că nu se știe ce e în stare să facă. Scapă de el, cât mai repede!”. Nu-i da răgaz, că se umflă în pene precum curcănașul.

Nenorocirea este că spectrul comunismului nu a dispărut odată cu dezintegrarea Partidului Comunist din Europa de Est. Violența și minciunile – cele mai importante mijloace de control în politicile comuniste – se perpetuează. Și grav este că ele creează confuzie și Occidentului.

Obsedat să apară și să rămână în istorie, Nicolae Ceaușescu a folosit teroarea dar și manualele drept un instrument de propagandă prin care a falsificat faptele și evenimentele. Partidul comunist și „cel mai iubit fiu al poporului” erau cele mai importante subiecte, în timp ce perioada monarhiei era omisă aproape în întregime. De la apariția lucrării (în 1848) Manifestul Comunist, Marx și Engels avertizau: „Un spectru bântuie Europa – Spectrul Comunismului”. Mai apoi, spectrul, asemenea unei ființe vii, malefice, preocupată obsesiv de asigurarea propriei existențe și supremații, și capabilă de orice infamie, s-a extins ca un cancer distrugând mințile și sufletele oamenilor.

Comunismul nu avea ca scop numai crearea unei utopii, așa cum se credea, ci scopurile sale adevărate erau distrugerea moralității și a religiei, și instigarea la luptă și ură. El, comunismul, nu a încercat niciodată să-și ascundă aceste intenții: „Comunismul distruge adevărurile veșnice, toate religiile și moralitatea”, ne înștiințau Marx și Engels în „Manifestul comunist”. În ciuda tuturor discuțiilor despre progres, secolul al XX-lea a fost cel mai violent din istoria omenirii, iar majoritatea covârșitoare a violențelor – care a dus la cel puțin 100 de milioane de decese nenaturale – a fost cauzată de comunism, un sistem de credințe care încă persistă în mințile multora.

Cu timpul a devenit totuși din ce în ce mai clar pentru mulți că, spre deosebire de orice alt sistem din istorie, comunismul declară război umanității în sine, inclusiv valorilor și demnității umane. De-a lungul unui secol, comunismul a stabilit sisteme dictatoriale masive în

Uniunea Sovietică și China, a provocat milioane de decese nenaturale, a înrobit miliarde și a adus lumea în pragul războiului nuclear, adică în pragul distrugerii. Distrugerea deliberată și răspândită a familiei, instigarea la tulburări sociale și atacul asupra moralei, toate acestea sunt dezastruoase pentru fundamentele civilizației.

„Să nu mai trăim în minciună!” a fost apelul lui Alexandr Soljenițin către ceilalți scriitori. Drept urmare regimul l-a expulzat pe scriitorul rus, organizând o campanie de defăimare împotriva celui care descrisese amănunțit Gulagul. Denigrarea disidenților făcea parte din rețetarul manipulării, iar reușita era cu atât mai garantată cu cât reputația defăimătorilor era mai strălucită.

Aleksandr Soljenițin comenta în demistificatorul și masivul său *Arhipelag Gulag* că „nu există sub soare faptă, intenție, acțiune ori non-acțiune care nu ar putea fi pedepsite de brațul greu al articolului Cincizeci și Opt”, prin interpretarea excesiv de largă a tuturor prevederilor sale. Și toate aceste crime au fost acoperite cu minciuni și descoperite cu greu și mult mai târziu.

Exemplific masacrul din pădurea Katyn situată la 20 de kilometri distanță de orașul rusesc Smolensk. Acolo au fost împușcați 21.857 de polonezi de către forțele poliției secrete sovietice în timpul celui de al doilea război mondial (în aprilie și mai 1940). Și sovieticii au atribuit vina naziștilor care invadaseră Uniunea Sovietică în 1941. Din documentele cercetate a reieșit că poliția politică NKVD a selecționat pentru execuție ofițeri și oameni cu pregătire, ingineri, profesori, avocați, aristocrați, preoți.

Dar masacrul de la Fântâna Albă din Bucovina de Nord care a avut loc la 1 aprilie 1941, și unde au fost uciși mii de români de către trupele sovietice când încercau să treacă granița din URSS în România? Toate au fost ascunse, acoperite cu minciuni și descoperite mult mai târziu prin analizarea amănunțită a evenimentelor și cu mărturiile supraviețuitorilor.

„Minciuna e sufletul nemuritor al comunismului”, constata Leszek Kolakowski, cunoscut critic al marxismului. Sigur că au fost și intelectuali care au simpatizat cu comunismul, cumpărați sau din proprie convingere și care au construit o față umană, chiar angelică comunismului, alții s-au trezit la realitate, în timpul vieții lor.

Dar groaza inoculată oamenilor de a putea fi arestați, torturați și uciși într-un mod absolut discreționar, chiar și atunci când totul se petrecea cu girul legilor în vigoare?

Mă întreb: Se vrea să scăpăm odată de urmele nefaste ale comunismului?

Și amintesc frumoasele cuvinte ale poetului ardelean Octavian Goga (1881-1938) spuse în acele vremuri tulburi: „Ce va fi de Țară în vâltoarea care vine, nu știi, dar cred în puterile sufletești ale neamului”.

Să dăm și noi crezare puterilor sufletești ale poporului și să nu dăm dovadă de pasivitate neparticipând la vot. Vrem să scăpăm de urmele nefaste ale comunismului? Sau o să mergem așa înainte danga-linga până ni se termină viața?

UN PELERIN PE CĂRĂRILE POEZIEI

Nicolae DINA

L-am cunoscut pe **MARIAN RAICU** în anii '90 când mi-a dăruit volumul *Răsărit de duminică* (Editura Eurotur-13-2000, 1990), volum pe care l-am crezut a fi fost debutul său editorial. M-am înșelat însă, căci, lecturând o revistă, am constatat că i se publicaseră, cu mult înainte de evenimentele din decembrie 1989 (de mirare!), alte patru volume de către edituri din afara țării, ba chiar și fusese premiat în câteva rânduri, tot în diaspora.

Deși, timp de trei decenii, nu ne-am mai întâlnit, de curând am trăit o mare surpriză când, revăzându-ne, mi-a dăruit ultimele sale două volume publicate la editura alexandrineană Tipoalex (2020). Primul dintre ele, *Țara exilului interior*, este cel în care Marian Raicu „își are propria țară în care își trăiește exilul interior, experiența dobândită în acest spațiu imaginar” (Domnița Neaga) și în care sentimentul dominant este „iubirea în toate ipostazele ei, cu iluzii sfărâmate, cu speranță, durere și doruri” (Cornelia Rădulescu), iar, ca „poet prin vocație” aparținând de „o generație cu o biografie bulversată”, el „a știut să-și afle propriul destin, propria aspirație” (Romulus Toma), acelea ale „sufletului mare și generos al omului care iubește oamenii”, ale unui poet ale cărui creații „respiră spațiu și durere, visare și senzualitate, erotică și ură în același timp [...], cu o sinceritate și candoare dată numai de un suflet cinstit” (Renato Zamfir).

Cel de al doilea, *Suavul peregrin. Elegii*, stă sub semnul simțirii și al unei „credințe ascunse care susține edificiul lumii noastre senzitive” (cum sună dedicația autorului), spațiu în care poetul a preferat ca idealurile sale spre absolut să urmeze calea „celei mai drepte cumințenii a unui călător singuratic”,

lector împătimit al „cărților atâtor prieteni”, confrăți de condei cunoscuți sau necunoscuți, din care a cules „frumuseți nemărturisite și

complexe”, fiind și creatorul bogat la minte și la inimă, conștient de realizările sale lirice, care recunoaște, cu modestia omului superior, că „singura mea cruce consolatoare am așezat-o la răsăritul numelui meu tipărit pe câteva cărți” (*Do it yourself!*).

Adversar înverșunat al perioadei în care o parte a literaturii românești era aservită realismului socialist văzut, încă din volumul din 1990, drept „un muzeu ca o umbră / mereu presupusă vornicind” și numită „Rezervația leprei”, când „mareșali ai criticii / literare / se voiau predispuși / la îngăduință” (*Love story*), poetul salută cu entuziasm dreptul de exprimare liberă obținut odată cu evenimentele din 1989, un adevărat „Răsărit de Duminică”, momentul când poezii, a căror liră „a fost întotdeauna udată cu lacrimi” până atunci, „au tăiat cu spada cea mai dreaptă / a luminii / ochii florilor de sărutul zăpezii” și au surprins în creațiile lor „nemărginire și cer / chemare lină-n nelumină- / interludiu peste colinele / glasului vindecării”. El însuși trăiește „miracolul pământean al Poetului” și se bucură că are libertatea de a-și clama, nestingherit, „furtuna sângelui” (*Cu un cântec în inimă*). În aceste momente, „întotdeauna / înveșmântat cu duhul iubirii”, creatorul „știe că sunt puține clipele / în care mai poate fi iubit / și poate de-aceea / singurătatea l-a ales VOIEVOD” (*Poetul*). Așa se explică afirmația din noul volum, potrivit căreia „singurătatea (poetului, n.n.) e veșnică, prăbușirile sunt fierbinți”, iar „moartea Voievodului de Cenușă dintr-un basm (imaginat de creatorul însuși, n.n.) nemaiauzit de nimeni este rostul botezului meu” (*Do it yourself!*).

O adevărată profesiune de credință este poemul ce dă titlul volumului, surprinzând condiția poetului, descendent al unor părinți trăitori în mediul rural („Eu scriu ca altă dată pe aripe de fluturi / scrisori fără cuvinte țăranilor din sat”), cu suflet ca floarea de crin, simbol al purității și al

inocenței (semnificative și pentru titlul „Suavul pelerin”) cu care își amintește de timpul petrecut sub veghea mamei, timp imemorial în care „veșnicia clipei de tine mă desparte”, copilăria, vârsta cea mai fericită, aflându-se departe, dar rememorată ca una a colindării, fluturii însemnând instabilitatea, spiritul călător, sufletul dornic de aventură („Copil fiind mă-nveșmântam cu fluturi”), dar și ca una dornică de cunoaștere („și limpezeam în sensul fiecărui verb / izvorul din fântâna ce se urcase-n ciuturi / cu setea de lumină a unui tânăr cerb”), scormonind tainele mediului înconjurător („Plecăm cu dimineața spre stelele mirării / peste câmpia firii la margine de sat”) pentru a găsi răspunsuri la toate întrebările, pentru a descoperi adevărul („o pasărea tăcerii”) despre tot ceea ce îl înconjoară (*Copil fiind*).

Pentru copilul de altădată, amintirea părinților rămâne sfântă și ființează tot timpul „peste umerii lyrei”, fiindcă „tata și mama” sunt „sfinții-aducerii-aminte” și vor dăinui „peste ultimul vers / scris cu lumină și fără cuvinte” (*A zecea elegie*). Înconjurat de dragostea și de căldura căminului părintesc, poetul trăia plener bucuria cu care întâmpina, „cu sângele iernatic din flacăra ninsorii”, sărbătorile hibernale, stăruindu-i vie imaginea colindătorilor care, ca niște „Feți-Frumoși cu steaua vor lumina cerdacul / sub zodia miresmei”, întreaga natură participând la aceste momente memorabile, căci „cerul se desface adâncul să-i cuprind / și fulgeră albastru, de frumusețe, lacul ...” (*De iarnă*).

El însuși, devenit tată, trăiește clipe de fericire nețârmurită („de-atâta veghe-mi-nflorise trupul / la ceas de împlinire și de dor”) când, ca „un semn trimis de ceasul frumuseții / prevestitor de lacrimi și sfială”, i se naște copilul mult dorit („copilul nostru a pornit în lume / călătoria lui sublimă și reală ...”). Apariția acestuia în mijlocul universului familiei îi umple inima de dragoste, de fericire, de duiosie și încântare („Armura mea de aer și de vise / se prefăcuse tainic în vioară”), părăndu-i-se un înger care „purta pe umeri strălucirea lunii” (*Copilul nostru*). Este același copil „ce poartă-n sine taina întâielor scânteii / din clipa sublimată a primului păcat”, copil căruia tatăl îi adresează o scrisoare cu care se deschide volumul, pentru că „lumina ta de grai” îi „încălzise ochii cu lacrimi târzii” de fericire, convins că „nici un cuvânt nu tace la porțile rostirii”

în ciuda timpului curgător care „cerne pe mugurii privirii / aceeași grea țărână cuprinsă de mister ...” (*Scrisoare către fiul meu*).

Aceeași curiozitate și dorință de cunoaștere din copilărie îl însoțesc pe poet și la maturitate, când mintea și gândurile îi sunt pline de stări de aporie, de căutări ale absolutului, ale „neînțeleșurilor” pentru a le pune în vers: „Iar gândul rătăcește prin pulberea lactee, / atâtea neînțeleșuri își caută înțeles / dintotdeauna parcă, acestui ritual / i-adăugăm o șoaptă, i-adăugăm un vers” (*Ploi lucide*). În acest sens, modelul său într-ale poeziei, dascălul său neîntrerupt rămâne Eminescu, „lumina de Luceafăr, preacurată / și steaua dusă-n sferele de fum”, la al cărui geniu se închină „în somnul lyrei” și pe care îl omagiază cu inima plină de versurile sale, poetul-nepereche al cărui „drum” devine „marea mea zidire / esența unui orizont mai pur ...” (*Adeveresc un cântec*).

Receptiv la tot ceea ce înseamnă viață, iubitor al tuturor semenilor săi, poetul își îndreaptă „gândul simplu, aducător de pace” spre binele acestora cărora le și dedică „poemul meu, adică acela care tace / în celălalt din mine spre cântec aplecat”, totul pornind din inima sa caldă unde „se rotunjește gestul și sângele anume / veghează-n dimineața legendelor ce tac ...” (*Veghe*).

Ca și în celelalte volume, și de această dată descoperim în Marian Raicu un poet confesiv, dar și comunicativ, intrând într-un fel de dialog cu cititorul, prezența persoanei a doua fiind semnificativă în acest sens, realizând un fel de legătură lirică între ceea ce oferă viața și lumea ideală spre care se îndreaptă gândurile sale. Remarcăm sinceritatea cu care ne dezvăluie stările universului său lăuntric, meditația îndreptându-se spre lume, spre viață, spre oameni, precum și lupta cu propriul sine pentru depășirea dificultăților pe care destinul i le-a sortit.

Poetica zborului - convorbiri cu Lucia Olaru Nenati și Victor Teișanu

Lili BOBU

Notă: „Poetica zborului sau...vase poetice comunicante”, un interviu inedit cu poezii Lucia Olaru Nenati și Victor Teișanu, a apărut în Colecția „Regal de poezie”, într-un volum de lux, cu o bijuterie Swarovski pe coperta de catifea mov și cu reproduceri ale unor lucrări de artă plastică. Cartea cu poezii de dragoste a fost publicată, în luna martie, în condiții grafice excepționale de editura Asociației Culturale „Regal d Art” din Botoșani. (Rodica Elena Lupu)

Lili Bobu - Argument

„Fiecare om își alcătuiește de-a lungul vieții un edificiu afectiv. Măsura în care el este e dată de consistența acestui edificiu, de mâna aceea de oameni pe care i-a preluat în el și pe care i-a iubit fără rest, fără umbră și împotriva cărora spiritul critic a rămas neputincios. Fără acest zid de ființe iubite ne-am destrăma, ne-am pierde, ne-am rătăci pur și simplu în viață. Dacă ura celorlalți – covârșitoare uneori –, invidia lor, mârșăvia lor sunt neputincioase este pentru că există câțiva oameni pe care îi iubim până la capăt.” Relația de prietenie cu distinșii poeți Lucia Olaru Nenati și Victor Teișanu care mă onorează și mă înobilează, având un singur țel - adâncirea în spirit, confirmă „Declarația de iubire” a lui Gabriel Liiceanu.

Ne-au fost hărăzite minunate ceasuri de taină ale cuvintelor, descoperind doi oameni născuți anume să ne uluiască, izvorând continuu și reinventându-se permanent, creatori hăruiți care lasă urme, intrând în legendă, de fiecare dată altfel, dar mereu constant în genialitatea lor. Melodia incifrată a cuvintelor scrise sub dicteul unor inteligențe arzătoare a zămislit opere originale prin simultaneitatea trăirii și

celebrării actului existențial. Pentru domniile lor scrisul este un viciu, o continuă provocare în atingerea absolutului prin cuvânt, trăind jubilația eliberării de remușcări și resentimente - culminația unui mers lăuntric. Două conștiințe artistice care își continuă devenirea trăindu-și propriul destin, găsind vieții rima perfectă, demonstrând că „singurul surâs al tragediei noastre este creația”.

Spiritul nostru ludic ne-a provocat, într-o duminică sfioasă, la o emoție de septembrie, parafrazându-l pe Nichita Stănescu: „să stăm de vorbă, să spunem cuvinte care să zboare între noi înainte și înapoi, să ne acoperim inima cu ceva... până când lumea noastră prelungă și în nesfârșire se va fi făcut coloană sau altceva mult mai înalt și mult mai curând, cântece diferite, lovindu-se, amestecându-se... o întâmplare a ființei noastre când fericirea dinlăuntru nostru avea să fie mai puternică decât noi” - minunea existenței acestor spirite alese și întâmplarea privilegiului de a le fi părtașă la zbor... Și acest abil joc de imagini tandre în care eu, citind din manuscrisul unui dicționar poetic, la care trudes de mai mulți ani, nestemate ale prietenului Victor Teișanu, iar distinsa Lucia Olaru Nenati, reverberând în creuzetul poetic propriu sunete rezonante și într-o evanescentă ingenuă șlefuită cu grație și migală arhitecturi lirice care o reprezintă, a dat naștere unui interviu inedit, neconvențional, un inefabil alfabet al candorii, respirând sublimul cu irizări de albastru.

Această frenezie metaforică, un spectacol imagistic, o „răstignire pe hârtie” a poezilor, într-o ceremonie a scrisului, confirmă talente în deplinătatea maturității lor, talmăcitori de orizonturi simbolice, care și-au aflat conștiința de sine încercând să ne convingă că ei sunt aceia care „mor, noapte de noapte, simultan cu nașterea poemului”, un lirism rafinat, reverie de filigrane diafane, construind un fascinant basorelief de emoții perene, asemănătoare culorilor din care se sintetizează lumina.

Victor Teișanu: ...Puteai fi / Iubirea sacră a vieții mele / Adunată picătură cu picătură / Într-o sferă de purpură...

Lucia Olaru Nenati: ... Drumul nostru de ucenicie / În academia de aur și purpură / Din superbia căreia-nvățăm / Cu câtă frumusețe ești dator / Să-ți cucerești apusul ca pe-o nuntă.

Victor Teișanu: ...Sunt ca un semn de carte / Rătăcind pe asfaltul încins, / Biblioteca așteaptă disperată / Și mă caută poliția și ziarele...

Lucia Olaru Nenati: ... Să ne ascundem în cetății /

De nori, de frunze, de poeme,/ Cum am făcut de-atâtea dăți/ Când, cucerind auguste hărți,/ Ne retrăgeam între catrene. (...)

Victor Teișanu: S-a spus că marea explodează/ Mereu învingătoare și învinsă/ Și sătulă de sine însăși!...

Lucia Olaru Nenati: Cărările lunii Tremurătoare,/ Ape de lumină/ Pe ape de-ntuneric;/ Noaptea felină adormită pe mare,/ Ochii ei – stele/ Cu suflet himeric./ Poate din laptele/ Lunii din apă/ Seva își trage/ Un zeu vegetal Ce din adâncuri/ Cu-ncetul își sapă/ Turnuri de rugă/ Cu creste de val. (...)

Victor Teișanu: Iubirea/ În procente mereu inegale,/ Aidoma picăturilor de ploaie/ Pe acoperiș/ Și lacrima/ Cu degetele răsfirate/, Gata să-și părăsească izvorul/. Când oare voi fi puternic/ Iubind/ Fără nimic la schimb?...

Lucia Olaru Nenati: Așteptarea mea, cea mai frumoasă/ A întins covoare de frunze/ Pe măsura pașilor tăi;/ Ți-a pregătit serbările pădurii/ Cu urări din buciume de os/, Vrâstate după numărul anilor tăi;/ S-a aplecat spre oglinzi curgătoare/ Să afle culoarea cea mai adâncă/ A ochilor tăi,/ A dat un ocol nevăzut/ Aerului ce trebuia să te cuprindă/ Ca nicio undă de ger/ Să nu rănească umerii tăi./ Mi-a desenat pe brațul stâng/ O orhidee de sărut;/ Așteptarea mea cu porți de cleștar/ Din toate viețile iubirii/ Cea mai frumoasă...

Victor Teișanu: Ești femeia predestinată/ Ultimei mele adrese pământeste...

Lucia Olaru Nenati: Poartă-mă-n vis pe brațul tău – liană/ Și lasă-mă să-ți sorb adâncul sorții,/ Exorcizând amărăciunea morții/ Să-ți legăn sufletul în diafană/ Cântare de augur în arcul porții/ Și-mbracă-mă-ntr-o ramă de arcană,/ Să-ți pot vrăji stihia lumii, vană/ Și să-i tocesc cu glasul moale colții./ Nu mă slăbi din ochi nicio clipită/, Iubește-mă cu toți strămoșii-n suflet/ Sorbindu-le puterea împlânzită/. Când din adâncuri urcă-al mării muget/, Răspunde-i că îți sunt pe veci sortită/ Și nemurirea-ți voi aduce-n cuget.

Victor Teișanu: Sub tirul luminii evanescente/ Locul meu a rămas neschimbat/, Aveți a deschide spumoase uși de clorofilă/ Dacă mă vizitați aici, în inima frunzei/ Unde mi-am săpat tranșee eterne.

Lucia Olaru Nenati: M-a trăit destinul ca pe-o frunză/, Cel mai scurt haiku din viața mea/, Mi s-a dat ordin să trăiesc lumina/ Și-am căutat să-ndeplinesc porunca grea".

Cărți de lux cu cristale Swarovski pe copertă

Printre asociațiile culturale de elită care promovează consecvent valorile românești, reiterând file de aristocrație, se remarcă și Asociația Culturală „Regal D art”. Printre nenumăratele proiecte culturale, se numără editarea în tiraj limitat, pentru bibliofili, în condiții grafice de excepție, a câtorva cărți bijuterii ale imaginației creative. Acestea sunt publicate pe hârtie de mare finețe, incluzând reproduceri de artă și coperte unicat - lucrări prețioase de metaloplastie, porțelan și inedite bijuterii handmade. Aceste cărți sunt dedicate operei unor mari poeți, Grigore Vieru, Nicolae Dabija, Lucia Olaru Nenati, Victor Teișanu, în volume care au fost premiate cu titlul „Arta cărții”, în cadrul mai multor ediții ale Salonului Internațional de Carte - Chișinău.

Astfel, cărțile sunt semnate de Nicolae Dabija – „Ochiul al treilea”, Lucia Olaru Nenati – „Uitam să mă trezesc în zori”, Victor Teișanu - „Las moștenire”, volume care conțin câte un singur poem al autorului, tradus în 27 de limbi, coperta fiind înnobilită cu bijuterii handmade, simboluri ale mesajelor poetice.

În realizarea tuturor acestor proiecte meritorie este contribuția unor profesioniști: Mirela Brehuescu (tehoredactare și corectură texte), Dragoș Axinte și Mihaela Irimescu (design grafic și layout original), Maria Petrariu (manager tipografia PIM Iași), precum și talentați și generoși artiști plastici - Ion Sulea Gorj, Marcel Seralio, Aurelian Antal, Doru Cristian Deliu, Dumitru Brodetsky, Carmen Popovici-Maxim, Iurie Matei, Mihai Cătrună, Paul Mecet, Ion Daghi, Vasile Brânzan, Romulus Harda etc., proiecte inițiate și coordonate de notarul Lili Bobu, președinta de onoare a Asociației. Bijuteriile de pe coperta cărților sunt cristale originale Swarovski.

De asemenea, au fost realizate în ediții de lux și în serie limitată, a unor colecții de cărți poștale ilustrate, printre care proiectele „Cu gândiri și cu imagini” și „Grigore Vieru – verbul de lumină”, reprezentând transpunerea operei marilor poeți Mihai Eminescu și Grigore Vieru în universul artelor plastice.

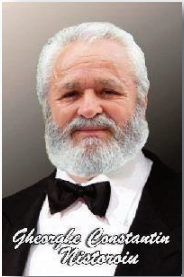
http://www.diacaf.com/stiri/cultura/volume-de-poezie-semnate-de-nicolae-dabija-lucia-olaru_77965473.html

FLORILE ÎNTRU MIREASMA LIRICĂ A MARILOR POEȚI

Gheorghe Constantin NISTOROIU

„Pe Domnul primăverii îl aștepta pământul,
Iisus venea cu iarba. Și sălciile în vad
Din bumbi de muguri proaspeți își descheiau veșmântul
Și-n cale ploconite i-L așterneau, plocad.”

(Vasile Voiculescu – Florii)

Floarea este Lacrima cerului prohodită în geana de suspin a Pământului. Există un simbol al Florilor, cum de fapt există un simbol pentru fiecare lucru și ființă. Florile însă au o nuanță de sacru curcubeu și o mireasmă mult preambietoare. În Grădina Creației Sale, Dumnezeu, a răsărit pe Cea mai frumoasă dintre flori MARIA-Floarea Dumnezeirii, sau Trandafirul de foc al Iubirii tuturor: Din lacrima, ruga și bucuria Ei, au răsărit toate celelalte Flori. Împreună au țesut cu petale de dor, Calea Împăratului, Care intră Biruitor în Împărăția Sa: Întreaga Creație divină este un limbaj polivalent, simbolic, ce revelează Taina Atotcreatorului, prin care toate Creaturile în afara Omului, sunt rațiuni plasticizate ale Logosului-Creator, astfel că, toată existența cosmică se cuprinde în taină și aflare (revelare), tăcere și vorbire, agrăire și limbaj, alegere și comunicare, chemare și comuniune, dor și dăruire, împlinire și strălucire. Între toate Florile pământești și cerești ce resfiră mireasmă divină, Fecioara Maria - MAICA DOMNULUI, rămâne cea mai aleasă, fiind supranumită FLOAREA TUTUROR DARURILOR!

Dumnezeu – Sfânta Treime o îmbrățișează cu suprema lor Dragoste nețărmurită! Toți călugării și toate monahiile ortodoxe de pe pământ, zilnic o cântă și o preamăresc! Toate cetele cerești, neîncetat i se închină cu lumină, rugă, vibrație și supravenerare! Toate Florile pământești și cerești îi aduc smerite, binecuvântată și serafică mireasmă! Gătindu-se de cea mai mare sărbătoare, Pământul îmbracă în April, Iia primăverii. În ochii Florilor se afundă cerul în sărbătoare, iar din surâsul lacrimilor lor, pământul se gătește. Din dorul Fecioarelor și suspinele Mamelor, Florile și-au luat frumusețea tăcerii Mirul Florilor a rodit în Prunci, cârlionții bălai ai surâsului. Cugetul mi se-ncălzește de roua Trandafirului, și umbra mi se strecoară în grădină să-I adune văpaia. Prin pleoapa sa deschisă, cad lacrimi de smirnă. O dâră de luceafăr îmi pune crini pe umeri. Uitat în geana corolei, sufletul ascultă madrigalul greierului. Cantata lui sună parcă de recreație, vibrându-mi în inimă doina și dorurile. Florile mă cuprind într-o rodită așteptare. E noapte și în tinda sufletului se-ntinde o ramură de cais. În clinchet prelung de parfum, mă-mbie

în profundul meu vis, și ziua întârzie ca o adolescentă, nehotărâtă cu ce să se-mbrace. Drumul nopții încă mă poartă prin tufe de liliac. Steaua mea încă veghează deasupra-mi. Bolta cerului se răsfrânge pe catifeaua unui bujor.

Toată noaptea am purtat pe cap o cunună de stele, care au licărit în vis, ca lacrimă de zambilă. Mă doare gândul, când aspre gânduri rup florile copilăriei. Mă dor umbrele vieții, în care s-au uscat garoafe. Dangătul soarelui mă trezește, și florile mai picotesc în vecernii. Un cor heruvimic, departe, în șoapte se aude... Un Corb alb, cu ochi de azur mă privește. Din aripi bate ritmat rapsodia Dacă. Urc Florile de colț ale Strămoșilor, și-n Altarul Carpaților, Zamolxe aprinde narcise. Cerul senesenează și mieii zburdă printre maci, strivind romanițele din vale. Tu le vrei, sunt flori de vară ale veseliei tale./ Romanițele din vale./ Cale lungă e de-aici/ Până-n valea cu fântână/ Care-aruncă-n jgheab o vână/ Grea de apă/ Unde ziua mi s-adapă./ Rândunici./Acolo, din iarba verde cum răsar,/ Cu un sâmbure de aur pe-al corolei alb răsfrânt,/ Ele par,/ Înflorind din negre-adâncuri, râsul bunului pământ.// (Nichifor Crainic-Poezii alese 1914-1944. Roza Vânturilor. București, 1990).

Stau într-o odaie de cărți, și icoanele lor, îmi picură miresme de flori din sufletul marilor poeți. În juru-mi răsar vise și petale. E vreme îndelungată de când admir păpădia. În ea se-ntrepătrund toate stelele căzătoare. De aceea e atât de perfectă și atât de sensibilă. Păpădia este un Pantheon de cruci, îngemănate în rugi de lumină. Rănilor ei, sunt visurile mele spulberate. Catapeteasma ei este un policandru între candelabre. Smerenia ei o împodobește cu aură de sfânt. Din rândul Florilor; Păpădia este Floarea absolută. Pioșenia ei, care se frânge-n mătănie, o face nemuritoare. Din constelația corolei ei, primesc celelalte flori lumină. Păpădia este Floarea care-și trăiește suferința-n lumină. Credița Păpădiei se încapățânează să trăiască, și în ciuda deselor călcări în picioare, ea țâșnește ca o puzderie de stele, peste câmpia nesfârșită, asemeni Neamului Daco-român, care se ridică din trupurile brazilor frânți, dar ne-ndoiți, de atâtea ori de securile barbare sau atee. În firida Păpădiei ard lumânările pentru toate Florile rupte și frânate, pentru toate Fecioarele smulse prematur din alcovul vieții, pentru toate Elevele smulse de pe băncile școlii, de ghiarele torționare spre a strivi floarea lujerului lor, în temnițele totalitare, pentru toate Studentele- elegii ale frumuseții, care au încremenit în pușcăriile diabolice puteri, pentru toate Femeile și Mamele, care și-au plătit tinerețea, frumusețea, fidelitatea, crezul, curajul, cinstea, onoarea și dragostea, cu cele mai abjecte mizerii, torturi și ani grei de închisoare, dar cu o demnitate sacră.

Eugenia Indreica Damian, una dintre marile **Flori** ale Generației de Aur a României – Răstignite, a fost smulsă **Boboc** de floare și întemnițată religios, fiindcă mireasma ei spirituală, amețea, turmenta mințile întunecate de pe chipurile sterpe ale uzurpatorilor comuniști. Ea a fost pentru Elitele feminine întemnițate,

LIRA care a întrupat Liricii, sublimul slovei religioase. Poeta Crucii, dincolo de mireasma liricii suave, ne-a lăsat amintire un îndemn – câteva petale. „**Dăruiește o floare ca să cunoști puritatea,/ Primește o floare ca să te faci părtaș/ Gestului sublim care apropie oamenii/ De tainele naturii.**” („Simbol” - Eugenia Indreica Damian)

RUGĂCIUNE - „**Fecioară Precurată,/ A îngerilor stea,/ MARIE adorată,/ Coboară-n viața mea./ Tu ai născut Lumina,/ Pe Fiul Tău, Iisus,/ Îmi luminează calea,/ Fii răsărit și-apus./ Ești steaua dimineții,/ Tu, cea plină de har,/ Fii bucuria vieții,/ Lumina din rozar!// Ești dulce mângâiere,/ Măicuța lui Iisus,/ Alină-orice durere,/ Fii răsărit și-apus.**” (Eugenia Indreica Damian, în *Aspazia Oțel Petrescu, În Memoriam Spice*, Ed. Elisvaros, București-2008)

Nicolae Nicolau, dr., zelos luptător anticomunist, cu peste 15 ani de întemnițare religioasă în înspăimântătoarele închisori, Jilava, Aiud, Constanța, Gherla, vreme de prigonire și de primenire sufletească, făcându-se jertfă, suferință, onoare, cinste și demnitate Neamului și Patriei sale.

MARIE - „**Tu, dintre toate binecuvântată/ De cerul sfânt cu-nalta lui cinstire/ De la Arhanghel să primești vestire/ Că ești Fecioara pură neîntinată./ Ce pentru-a omenirii izbăvire/ Vei naște Fiu, lumină-adevărată,/ Judecător la dreapta judecată,/ Ce s-a-ndumnezeit prin răstignire./ Prin Fiul Tău s-a făurit altarul/ Bisericii creștine pe vecie./ Ne-ai dăruit speranțele și harul/ Să cucerim cereasca mpărăție./ Primește-a noastră rugăciune vie./ Tu, Mamă sfântă-a lui Iisus, MARIE!**” (Poetii după Gratii, vol. 2, Arhiva Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, 1993) Mulți dintre poeții creștini ortodocși i-au adus laudă, dar cei care i-au întrecut pe toți, rămân marii mistici, valahi – Poeți ai Crucii, armâna-monahie, **Zorica Lațcu – Maica Teodosia**, vlahul ieroschimonaș **Daniil Sandu Tudor**, erou, mucenic al veacului XX și isihastul **Virgil Maxim**. **Daniil Sandu Tudor** – În viața mireană, jurnalistul, publicistul, omul cult, poetul creștin a fost **Om-cuvânt**. Îmbrățișând monahismul a devenit **Om-rugăciune**, iar apoi, urmând calea suferinței, jertfei și martiriului, întru destinul Neamului s-a definit hristic, **Om-mucenic**.

Imnul Acatist - „**Preasfântă, Preamărită, Preafrumoasă/ Preabinecuvântată Mireasă!/ A Cerurilor toate Împărăteasă!/ Tu ești Maica binevoitoare/ și dăruitoare/ a tuturor celor sfinte;/ Zestrea cea vie a bunelor haruri/ celor din taine, celor din Daruri,/ din odoare, din palme și din cuvinte./ Ești Marea Predanie Îmbietoare/ și mult strălucitoare/ a toată iconomia de binecuvântări,/ ca un policantru cu opt lumânări,/ înaintea Marelui Tron Dumnezeesc,/ pentru care toți îngerii și sfinții te preamăresc!**” (*Rugul Aprins*, Starețul Daniil de la Rarău, Ed. Panaghia, Mănăstirea Rarău, 2004)

Icos I - „**Focul Sfânt în Tine cântă/ ca-ntr-o floare de slăvire./ Firea prin Tine cuvântă/ dorul ei de izbăvire./ Și ești Doamnă Ipostasul/ laudelor suprafirești;/ încât noi prinși de extazul/ dragostei dumnezeesti/ așa să ne sune glasul...**” (Caietele Preacuviosului Părinte Daniil de la Rarău – Sandu Tudor, 2, *Sfințita Rugăciune*, Ed. Christiana, București-2000)

Zorica Lațcu Teodosia ne-a lăsat moștenire poezia sa mistică, țâșnită din străfundurile străbune, sevă strămoșească amestecată cu har ce s-a prelins peste sufletul ei curat și frumos, structurând pe verticala spirituală, o orizontală de sensuri, de pătrunderi, de miresme, de taine.

ÎNTRE FLORI - (prințesa copilă, din stirpea imperială geto-daco-eseniană, MARIA) - „**Când pomii-s niși de flori și-nmiresmate,/ Vin adieri din zări strălucite,/ Când fluturi albi ca fulgii de zăpadă/ Roiesc și zburdă mici prin livadă;/ Când gâzele prin zâmbet în câmpie,/ Când râde firea-n mugurii de vie,/ Vezi ca prin vis în iarba nou mijită,/ O cămășuță din lumini urzită./ Și de te uiți mai bine-n cămășuță,/ O vezi pe Maica Domnului micuță./ Și lângă Ea, torcând, stă Sfânta Ana,/ Sub pașii lor a înflorit poiana./ Cu străluciri de mândre nestemate,/ Deschis-au ochii flori nenumărate!/ Micuța șade-n iarbă lângă Mama,/ Cu ochii uimiți de mari ce sunt, ia seama/ La fusul care zbârnâie în soare./ Ce zbârnâie – să fie fusul oare?/ Mănuțele se-ntind în sus și cată/ Să prindă gâza neastâmpărată./ Și cum ridică ochii în lumină,/ Spre fus, Micuța pare că se-nchină./ Și din Apus vin stoluri de cocoare,/ Nu-s ele cete mari de îngerii oare?/ Căci sus o mână nevăzută ține./ Cununa grea de aur cu rubine./ Și cum priveam icoana asta dragă/ A prins un înger clopotul să-l tragă./ Vecernia, blagoslovindu-mi visul,/ Cu zvon de rugă umple Paraclisul./ Micuța-mpărăteasă e mirată/ Când vede-atâta lume adunată./ Și de rușine că o vede strana,/ Se ghemuește-n poala Sfintei Ana.**” (Zorica Lațcu Teodosia, *Poezii*, Ed. Sofia, București-2000)

Monahia Teodosia – Zorica Lațcu, renăscându-se întru inefabila viață, trăire a avut un adevărat Dar liric, al Logosului Înomenit, care i-a înlesnit să facă din focul mistic al grăirii, **tăcerea aprinsă în Rugăciune**, iar din tăcerea-vestală de foc a rugii, o **grăire diafană** a poeziei.

VIORELELE - „**Prietenă, în ceasurile rele/ Când mă pândește valul de ispite,/ Cu gândurile nemărturisite,/ Mi-aduc aminte-atunci de vioarele./ În haina lor închisă sunt smerite,/ Nu au nici spini și nici otravă-n ele;/ Nu răspândesc miresme iuți și grele/ Ci cresc în crâng micuțe și ferite./ Mireasma lor discretă și plăcută/ Pătrunde lin în suflet, nu-l îmbată,/ Plutind în aer, fină și tăcută/ În crâng sunt înflorite-acum și iată/ Ne învață florile o viață mută/ Și tainică și bine-nmiresmată.**” (Monahia Teodosia – Zorica Lațcu, *Ție, Doamne, Îți voi cânta*, Doxologia-Iași, 2013)

Virgil Maxim a fost unul dintre mulțimea tinerilor religioși care s-a purificat prin suferință demnă și jertfă continuă, urcând de la mărturisire la mistică și apoi în piscul isihast al iluminării pure. „**Toată tinerețea lui, mărturisirea alt mare erou al Crucii, Părintele Liviu Brânzaș, a fost o purtare a crucii pe o Golgotă ce părea fără sfârșit. Celula închisorii a fost pentru el o veritabilă chilie de mănăstire, în care sufletul său, aspirînd spre culmi, s-a transfigurat în duhul lui Hristos...**” (Cuvânt înainte la Virgil Maxim, *Nuntașul Cerului – ISIHAS*, S.C. „Sălajul”, Cluj-1992)

Continuare în numărul viitor

RADIOGRAFIA PĂLMAȘULUI ROMÂN (1)

Vicu MERLAN

O primă analiză asupra statutului de pălmaș al românului, în bejenărie prin Europa sau alte continente ale lumii, am realizat-o în anul 2017, atunci când schițam o radiografie a anilor petrecuți la muncile agricole prin Suedia, Germania, Finlanda și Franța.

Comparam modul și stilul de viață și de apreciere, al pălmașului român, de către cele două mari conglomerate europene: modelul germano-englez și cel latin.

În vara anului 2022 am realizat o nouă incursiune voluntară în una din țările civilizate și prospere ale Europei. Contactând o agenție românească din Brașov de înrolare a forței de muncă pentru Olanda, am fost repartizat la o fabrică de ambalat preparate din carne de pasări și animale. De îndată ce am ajuns în Țara Lalelelor, mi s-a oferit o mașină de serviciu pentru deplasare la locul de muncă, loc ce se afla la circa jumătate de oră de mers pe autostrada de la periferia orașului Eindhoven. Pentru un control total al pălmașului, mașina avea în dotare un sistem GPS de urmărire pentru toate deplasările prin Olanda, plus o cartelă de serviciu, cu ajutorul căreia putem intra la locul de muncă. Cartela avea și rolul de pontator, fiind contorizate toate intrările-ieșirile de la fabrică, la minut. Programul era de 8 ore pe zi, din care beneficiam, datorită sindicatului sever, de două pauze de masă, de 30 minute fiecare. Practic lucram 7 ore pe zi și eram plătiți pentru 8 ore. Am lucrat și peste 8 ore, suplimentar, când era cazul, orele fiind plătite într-un alt quantum suplimentar, preferențial. Aveam 10 euro pe oră, din care trebuiau plătite cazarea de 105 euro pe săptămână, transportul la locul de muncă (fiind șofer, transportând și alți muncitori, eram degrefat de la această cheltuială). Bonusul de șofer mi-a fost luat pentru o amendă de 60 de euro, nefiind atent la faptul că pe autostrăzile olandeze, viteza maximă este de 100 km pe oră. Amenda am luat-o exact în primele minute de șoferie prin Olanda, înainte de a vedea marcajul și a

mă dezmetici din oboseala cumulată pe drum din România până acolo.

În timpul cât am lucrat la acea fabrică, am schimbat două locații. Strategia patronatului olandez era de a schimba pălmașul de la o fabrică la alta, spre a nu a avea timp pentru să înțeleagă mecanismul mercantil în care era angrenat. Am putut constata că în permanență era un du-te – vino de personal, într-o schimbare continuă a locurilor de muncă, a posturilor etc. Existau locuri de muncă vacante mereu deoarece mediul de lucru auster (frig, mirosuri pestilențiate, statul în picioare, discriminarea etc), cu o brumă de câștig, ceea ce-i determina pe mulți muncitori să abandoneze locurile de muncă, fie spre a pleca acasă, fie în altă țară sau loc. Am observat, la angajator, o rutină firească în a angaja sau a concedia sau a constata plecarea angajaților, fără a se schimonosi în a condiționa sau mări salariile celor de acolo. Practic, patronatul olandez plătea firmelor de recrutare din diverse țări excomuniste sau din cele sărace de pe alte continente, 25 de euro pe angajat pe oră, însă acestea își amortizau cheltuielile de personal bonusurile angajaților și câștigul, oferind în final pălmașilor doar 10 euro pe oră. Cei care totuși făceau efortul de a învăța limba olandeză, dar se înscriau și la cursuri de calificare, erau angajați de patronat cu 25 de euro pe oră sau mai mult. Însă pentru aceasta era nevoie de timp (ani de zile uneori), loialitate față de stăpân, atașament față de țara – gazdă etc.

Pe lângă aceste nedreptăți pecuniare, apar altele, poate mai stresante și mai presante asupra pălmașului român: discriminarea etnică. Printre muncitori se găsesc o mulțime de nații: polonezi, români, indieni, filipinezi, arabi etc. Dintre aceștia polonezii și românii erau cei mai numeroși. Polonezii dețineau funcții de conducere, mai rar românii. Dintre cei prezenți, polonezii sunt cei mai uniți pe nații. De exemplu, atunci când urma să se termine programul și mai era de lucru la ambalat produse, pe noi românii ne trimiteau acasă iar ei continuau munca, prestând ore suplimentare, care erau bonificate dublu. Apoi, la cele mai grele munci, unde implica să ridici, să umbli cu produse înghețate etc, erau puși românii. Pentru a se distinge pălmașul începător și necalificat de ceilalți pălmași de vază, eram obligați să ne punem pe cap o bonetă de plasă, de culoare indigo sau verde. Șefii de echipe, polonezi, rareori români, aveau bonete albastre, iar șefii olandezi bonete de culoare galbenă. Practic, de la intrare erai etichetat, discriminat moral, pentru a fi vizibil, în acea mare masă de oameni, spre a fi apoi trimis să prestezi cele mai grele munci din fabrică.

Polonezii au o aroganță aparte, având chiar o plăcere morbidă de a te munci și un zel slugarnic față

→ Continuare în pag. 19

NE TREBUIE „ÎMPĂRATUL”

Ion Iancu VALE

Ca într-o necontrolabilă mișcare tectonică, societatea românească este acum fracționată de o crevasă vastă, adâncă și largă: mizeria umană. Simțită acut, la diferite nivele și-n diferite feluri, de fiecare dintre noi, realitatea crudă și glacială este evidențiată cu minuțiozitate și cinism de către cea mai mare parte a mass-media.

Într-o cavalcadă amețitoare românul este asaltat cu mii și mii de impulsuri senzoriale care de care mai nocive. Ele îi parvin prin mulțimea de informații audio, video sau scrise: violuri sadice, crime abominabile, dureroase drame familiale, anunțuri privind scumpiri incredibile, taxe absurde, cancanuri mondene și fără perdea, shouri stupide, muzică ieftină de gag, declarații politice aberante etc.

Toate acestea, inclusiv o sărăcie lucie, generalizată, asaltează zi de zi, ceas de ceas, ca o caracatiță uriașă, existența omului de rând. Întrebați ce este de făcut, aproape invariabil oamenii, și nu doar cei simpli, răspund marcați de-o implacabilă apatie și-o deznădejde iremediabilă: „Ce să mai faci? Nu mai este nimic de făcut”. Doar oamenii încă întregi la minte, nemarcați de psihologia criminală, bolșevică, ce încă funcționează, sunt conștienți că mai sunt soluții, că se mai poate face ceva. Una dintre acestea are un aer legendar, este antică și a fost folosită cu mare succes de

→ Continuare din pag. 18

de patronatul olandez, aruncând toate resursele la bătaie pentru a duce la capăt norma impusă de șefii olandezi. La aceasta se mai adaugă și discriminarea culturală, la cazare, între români. În loc să facem front comun între noi ca nație, eram spionat, santajat și chiar percheziționat în lipsă, spre a se vedea ce produse mănânc, ce citesc, ce fac în timpul meu liber. Dacă nu mă conformam cutumelor lor: să ascult manele, să beau alcool, să fumez, să bârfesc etc., deveneam un ciudat nonconformist, fiind pus la index... Astfel că, m-am trezit că sunt ascultat cu urechea pe la ușă, mă bârfeau cu aplomb etc. Prin urmare, atât discriminarea la locul de muncă, dar și cea de acasă cu conaționali, munca grea, epuizantă, la care sunt supuși românii, condițiile insuportabile, chiar austere, m-au determinat să cred că suntem o nație greu încercată, atât în țară (din cauza oamenilor politici oportuniști și corupți), cât și în exterior. Acest destin de neam nu este întâmplător; el este un dat de la Bunul Dumnezeu, cu un scop bine definit: desăvârșirea și îndreptarea de la înclinațiile specifice ce ne caracterizează uneori ca nație: trădarea,

către strămoșii noștri latini. Pusă și acum în practică ar da rezultate de necrezut.

De multe ori împărații romani, fie ei Cezar, Claudius, Nero, Caligula etc, constatatau, la un moment dat, că vistieria imperială este goală și nu mai aveau posibilitatea de a asigura, nici măcar „pâinea și circul” pentru plebea romană. Acest lucru crea nemulțumiri mari poporului, iar riscul unor revolte devenea deseori iminent.

În consecință pentru a nu se ajunge la lupte interne și având în vedere că nici din vastul imperiu roman, deseori, nu se mai putea aduce mare lucru pentru a se completa deficitul financiar, imperatorii apelau la o soluție neobișnuită. Făceau rost de bani chiar la ei acasă. Depistau astfel patricieni, senatori și magnați cărora le căutau sau le fabricau, diverse învinuiri: trădare, uneltire, nesupunere...

Îi „invitau” apoi să-și taie venele în baie, și le confiscau avutul cu care linișteau plebea înfometată și pe cale de a se răzvrăti.

Spre o situație similară se îndreaptă acum societatea noastră, poporul este tot mai spoliat, din ce în ce mai sărăcit iar „patricieni” bogați sunt deja cu toptanul.

Cât despre învinuiri, la noi nici măcar nu este cazul să fie fabricate, ele existând din belșug și la vedere: corupție, birocrăție, evaziune fiscală, trădare, trafic cu suflețe și trupuri umane etc..

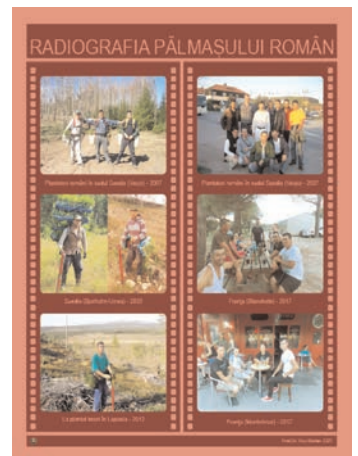
Ne mai trebuie doar „împăratul”...

(Din publicistica mea)

„JUSTIȚIARUL”, 11 martie 2004

bârfa, invidia, ironia, hoția, lașitatea, lenea etc. În ciuda acestor deficiențe morale, Neamul Românesc are la antipod: Omenia, Dorul de Glie, Credința nestrămutată în Dumnezeu etc., calități intrinseci care puține popoare le cunosc, la o intensitate chiar dumnezeiască. Mărinimia și spiritul altruist sunt laturi intrinseci aflate în genomul Neamului Românesc. Cultivarea și răspândirea lor este involuntară, spontană și specifică.

Conștientizarea acestor aspecte spirituale, mucenice uneori, de un segment al populației, creează o rezonanță empatică, ceea ce duce la o trezire a Sufletului Neamului Românesc, o trezire înălțătoare ce depășește cu mult limitele firescului, al incorectitudinii politice și social-culturale.

COLAJ LIRIC

Poezie fără frontiere ITHACA

După recital

*Gata, am recitat, totul s-a terminat.
Și imediat, știu bine, un prieten mă va
strânge în brațe,
cu forță, cu mânie, cu tandră
nostalgie.*

*Consolatoare îmbrățișări ce parcă ar
vrea să-mi spună: e bine totul..*

*Trezită și zguduită de versurile mele,
o oarecare, agitată,
va traversa culoarul, tăindu-mi calea
la plecare
și îmi va cădea în brațe, cu maximă
greutate.*

*O bombă rătăcită, lansată în ochii
mei.*

*Apoi, se va turna în cupe vinul cel
pătimaș,
vor circula priviri și vorbe înmuiate în
tânguire,
ca semn al tandrei înfrățiri cu
autorul.*

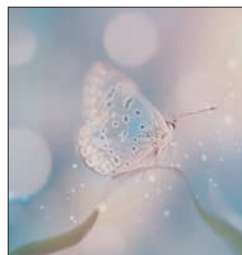
*Iar mai târziu, va veni noaptea ce îmi
va dezvălui însingurarea și niciun
vers nu-mi va putea răspunde la
întrebarea:
de ce am zburat atât de sus,
îndrăgostit, pentru a cădea astfel,
neînsoțit?*

MIGUEL OSCAR MENASSA, Argentina, 1949
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Poezie de Ziua Internațională a Poeziei

*Poete, recită-ți poezia, au să te
ndemne,
să se răstoarne în sfârșit lumea
ca un cap sub o lampă
silabisind în fine acel nume
a cărui neștiință ne orbește.
Și, apoi, el, cartea deschizând-o,
pagini albite va găsi.*

GUY GOFFETTE, Belgia (1947)
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

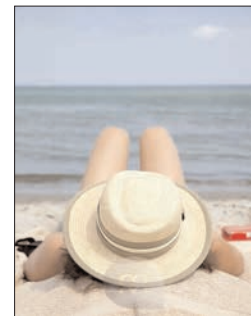
Karma

*Sub verde amurg de primăvară,
în timp ce adormisem sub pomul
înflorit,
căzu asupra mea, zburătăcită, petala
călătoare
și, în timp ce ea mă mângâia,
o altă frunză se desprinse
pornind a-mi dezmiarda sprâncenele
și gura.*

*A treia frunză, mai apoi, îmi poposi
pe unghii
și, în scurt răstimp, pieri întreaga
viață
din pomul ce rămase un ciot golaș.*

*Eu, luând chip de fluture hoinar,
pornit-am singur căutând petalele
pribege
și, ca într-un vis, săltam pe colbul
acelui drum de țară.*

MOON DOK-SU, Coreea (1928-2020)
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Comunicare

*Nu mai trimit de mult nici e-mailuri
nici se-me-seuri când mă simt bine
căci ele niciodată nu ne pot
bucura
așa îmi scriu prietenii înapoi
ce folos dacă tu stai tolănit la soare
sau înoți în bazin
iar nouă ne e frig și ploile ne îneacă
măcar un pic mai rău de ți-ar
merge și ție
atunci am avea șansa să te
compătimim
și ne-am simți mai bine
cu toții dintr-o dată.*

Manfred Chobot, Austria
Traducere Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

POEZII ABSURDE

George ROCA

IMAGINE EXTERIOARĂ

EA,
vegană,
costelivă,
anorexică.
O multitudine de cercei:
cercei în urechi,
cercei în nas,
cercei în buze,
cercei în sfârcuri,
cercei în ombilic
și puțin mai jos...

EL,
gras,
carnivor,
supraponderal
skinhead - craniu falusian.
Obraz cu aspect murdar,
neras de trei zile,
ca acei masculi macho,
faimoșii peliculelor violente
de la Hollywood!
Tatuaje,
„Tautau tahitian”,
teribilă invenție!
Epidermă mutilată:
tatuaje pe scalp,
tatuaje pe piept,
tatuaje pe spate,
tatuaje pe membre,
tatuaje pe burtă
și puțin mai jos...
Adam și Amsterdam!

AMÂNDOI,
capete rase,
fără nume,
fără identitate,
fără domiciliu stabil.

Două antonomaze
cu grele jachete de piele

bătute în țințe de fier,
imenși bocanci Doctor Martens
și motociclete Harley Davidson
între picioare!

IMAGINE INTERIOARĂ

I.Q. superior,
Com-pu-te-re!
Cultură cyberpunk,
technopunk
și utopii negative.
Neuromantici,
neologiști inventivi
de limbaje cu noțiuni de argou
și jargoane de tehnică digitală.
Pseudoyoghini,
macho-iști,
rambo-iști,
violenți.
Emo no?
No Emo!
Iubire de avangardă,
sexualitate 3X,
bisexuali,
SIDA,
droguri.

Dumnezeu
a dispărut pentru voi.
Idolii Havy Metal
și Punk Rock
i-au luat locul!
Politicienii
sunt prea ocupați
cu alți politicieni!

O, Hybris și Humartia,
sunteți copiii noștri,
noi vă iubim...
Dar dați-ne o explicație!
Poate aveți circumstanțe,
poate vă vom putea ajuta,
poate vă veți face înțeleși,
sau poate

microscopul meu
este stricat,
sau sunt un retromaniac,
sau de modă veche,
ca tatăl meu,
sau ca bunicul meu,
sau ca străbunicul meu,
sau ca mulți, mulți alții
din specia noastră... umană!

Barbarii

Moto:
„Și mai de mult, și în prezent,
s-au stabilit în Occident, români.
De unde vin, unii-au uitat...
și e păcat!” (Anul 1990+)

De aici toți trântorii și hoții,
Se duc în țară iar cu toții,
Ca niște comandanți de oști,
Să-i domine pe „proști”!
Iar orice deținut nebun,
Chiar dacă-a fost de drept comun,
Declară c-a fost „politic”,
Cerșind onoare pe nimic!

Țara-i plină de nătăfleți,
Nu dați pe dânșii nici doi cenți,
Căci ei au lei, iar voi dolari,
Cu care vă dați mari!
Aveți de toate în valize,
Lucruri furate și devize,
Dolari falși și lire sterline,
Că-n România ține!
Moderni le sugerați să fie,
În droguri și pornografie,
Le importați din Occident,
Crime, SIDA și armament!
Cu blugi, dolari și cu cafea,
Sufletul le veți cumpăra,
Vor sta-n genunchi, iar voi, fuduli,
Veți fi stăpâni peste creduli!

Rușine să vă fie vouă!
Cum nu vă crapă-obrazu-n două?

Să ne reamintim de **Alecu Russo**, spirit lucid al veacului său

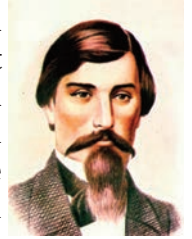
Livia CIUPERCĂ

Aducerile-aminte înmiresmează ființa și-adeșori simțim nevoia de a privi spre trecut, acolo unde-s conservate momente frumoase ale copilăriei, ale tinereții sau ale unor frumoase împliniri. Dacă dorim a-l aduce la timpul prezent, spre exemplu, pe Alexandru Russo, firește, vom constata că a avut o viață scurtă și tumultuoasă, că s-a născut în zorii primăvăratice ai anului 1819 (17 martie) și a plecat spre zărilor necunoscutului, după o îndelungată suferință, la 4 februarie 1859 – fără a fi avut fericirea de a se bucura, activ, de înfrățirea celor două țări surori, în ianuarie 1859.

În acest an, avem a ni-l reaminti pe Alecu Russo, la 204 de ani de la nașterea sa, recompunând anii copilăriei și ai primei tinereți, undeva, într-un sat din Basarabia, un „sat frumos, rășchirat între grădini și copaci”, „pe o vale a codrilor Bâcului”, primăvara, „pe când dă frunza, pe când fluturii încep a se giuca, când trandafirii îmbobociți se deschid, când soarele încă dezmiardă și nu arde, când de pe porumbei pică ninsoarea mirositoare...” (**Amintiri**)

Codrii Bâcului conservă, pentru scriitorul Alecu Russo, îngemănarea unui timp istoric și de legendă, deopotrivă: „așezare de apărare ca plăieșia munților, salbă de smarald a Basarabiei”, Basarabia – ea însăși „cuibul rășcoalelor din țară, moșia celor Novaci de răul cărora urdiile tătărești nu se puteau înturna în Buceag cu prada din Țara Leșească...” – devine în imaginarul scriitorului „cuibul voinicilor din cântecele vechi...” (**Amintiri I**)

De foarte tânăr, Alecu Russo a peregrinat prin multe țări, a acumulat multe cunoștințe, dar plăcerea studiului se impunea a se înfrăți cu responsabilitatea de a trăi pe picioarele sale, de a-și găsi un rost în viață (după cum se spune din străbuni). Așadar, obligat fiind de severitatea tatălui (Iancu RUSU), va accepta (vrând-nevrând), nu pentru mult timp (1841-1844), un post de asesor la Judecătoria din Piatra-Neamț. Prietenia cu Vasile Alecsandri, vizitele la moșia de la Mânjina – a lui Costache Negri, apropierea de Nicolae Bălcescu sau Costăchiță Filipescu, „au avut o neprețuită influență în favorul mișcării naționale de la 1848” (Lucian Predescu), urmat de un repetat autoexil, experiențe, uneori nefericite, boală și singurătate. Scriitorul-patriot evocă, entuziast, momentul Blaj 1848: „o zi frumoasă pe un câmp întins, unde 40000 de români... ascultă sub aripile unui steag în trei culori cuvântul inteligenței ardelenene...” (Cugetări. III) Este conștient că „Ardealul este matca României!...” (Cugetări. X) În sufletul său de vajnic Român pulsează voința unirii: „Ostașii mari ai Moldovei și ai Țării Românești încearcă unitatea politică prin putere, poporul prin sunetul buciului ce răzbate peste codri și peste dealuri; hronicarii, stâlpii literaturii, ațâță unitatea morală prin aducerea aminte a legăturii limbii și a sângelui...” (Cugetări. X) Îi plac mult comparațiile, care se dovedesc și obiective. Spre deosebire de Blaj – „școala Românilor uniți” (Cugetări, XIII), Moldova e o țară rece, unde entuziasmul, fie politic, fie literar, nu prinde în clipeală...” (Cugetări. Partea a II-a. II.) Intuiește perfect realitățile timpului său. Notațiile sale surprind prin elemente de critică, sociologie, estetică, lingvistică, textele sale „reprezentând unul din argumentele de căpetenie ale lui G. Ibrăileanu în demonstrarea <spiritului critic> moldovenesc...” (Mihai Zamfir) În viziunea sa, important este a prețui valorile moștenite de la strămoși: „Datinile, poveștile, muzica și poezia sunt arhivele popoarelor. Cu ele se poate oricând reconstitui trecutul întunecat...”, accentuând că „poezia populară este întâia fază a civilizației unui neam...” (Poezia populară. I, II) Îndemnul său e incisiv: „Muncește-ți pana și pune o zăbală străinismului...” (Despre <Steaua Dunării>), iar adevărata literatură, „de care se pot mândri Români” o recunoaștem doar în vatra străbună:

„Bate vântul printre brazi / Și-mi aduce dor de frați;
/ Bate vântul printre flori, / Îmi dă dor de la surori; /
Bate vântul printre munți, / Îmi dă dor de la părinți...”
(**Poezia populară. V**)

Russo a avut îndrăzneala să rostească adevăruri, pentru care va plăti cu detenția sau exilul: „Românul are viteji în istorie, are mucenici ai neamului său, dar de nu ar fi vântul să ne șoptească de ei, nu am ști că au fost, că pământul și inimile nu au ținut numele, nici chipurile lor; Românul au avut scriitori mari, dar sunt uitați...”, „Românul nu știe a prețului ce e bun și ce e trebnic, decât într-un târziu, când răceala și descurăgierea au amorțit sufletele. Trebuie să caști gura la București ca să fii poet la Iași, trebuie să dai din coate în Paris și în Berlin ca să fii prooroc, trebuie să fii pedant sau neînțeleș ca să fii cunoscut în România...” (Critica criticii) Este afectat de ceea ce-l înconjoară: „Pentru ce tresari? Trupul ți se topește de slăbiciune, și inima ți se frământă cu iuțea...” (Cântarea României. 8) După reprezentarea piesei Provincialul Vadră (pe scena Teatrul Național din Iași), un text satiric, prin care erau ridiculizați „ciocoi” vremii, și el, și actorii, vor cunoaște detenția, la mânăstire, într-o corecție, „prin post și rugăciune”. Apoi, după implicarea în acțiunile premergătoare revoluției de la 1848, își va impune, nu fără riscuri, autoexilarea, dar și o altă detenție, la Cluj, iar după eliberare, interdicția de a intra în Capitală. Revine în Iași, abia în 1851, și cu aprobarea domnitorului Grigore Ghica, va fi „candidat la Divanul de Apel din Iași”, apoi avocat. Dacă avocatura și jurnalismul îl vor împlini, material și spiritual, ultima îndeletnicire, aceea de arendaș, îi va fi fatală. Deși împresurat de datorii, și foarte bolnav, ultimele sale cuvinte, pecetluiesc voința de fier a unui om care nu se vrea un înfrânt: „Courage, mes amis! réveillez la patrie, si vous voulez que je m’endorme content...”

La doar 40 de ani, neîmpliniți, inima patriotului Alecu Russo încetează, lăsând în urmă o bibliotecă bogată, care se va risipi, precum unele dintre scrierile sale. Rămășițele sale pământești odihnesc în incinta Bisericii Bărboi (Iași), iar candela care îl veghează este dovada că în parohia Sfinți Apostoli Petru și Pavel din bătrâna urbe moldavă, memoria scriitorului-patriot Alexandru Russo se dorește flacăra arzândă într-o neuitare, fiind comemorat, în fiecare an, prin participarea enoriașilor parohiei, a oficialităților și a intelectualilor municipiului Iași. Opera sa nu este vastă, însă conservă scrieri de mare preț: Studii naționale (1840), Poezia populară

(1846), poemul Cântarea României (1850), Cugetări și Amintiri (1855). La acestea adăugăm, câteva studii istorice: Decebal și Ștefan cel Mare (o paralelă incitantă între doi eroi ai neamului, Ștefan – „lucefăr luminos”, Decebal – „soare întunecat”; Ștefan – un „gigantic”, Decebal – „zeitate nevăzută și neînțeleasă”; Ștefan – un erou „moldov(e)an”, Decebal – „eroul lumii”), Palatul lui Duca Vodă, Desrobirea țiganilor, Amintiri; studii cu tentă politică și socială, studii folclorice și lingvistice, notații critice, cugetări. Cele trei piese de teatru (Băcălia ambițioasă, Provincialul Vadră la Teatrul Național și Hristache Sarmală), multe versuri și alte manuscrise s-au pierdut.

Să nu uităm, Alecu Russo și-a dorit a conștientiza care este menirea „gramerienilor” (scriitorilor și lingviștilor) într-o „românizarea cuvintelor”, în așa fel încât literatura să devină „pâinea zilnică” a neamului nostru.

Scriitorul s-a dorit vertical în controversa trecut-prezent: „greș(e)ala noastră a fost... că am urmărit numai asemănările noastre cu limba latină și celelalte limbi neoromane, dar nu ne-am bătut capul cu neasemănările...” dintre aceste limbi.

Convingerea sa este fermă: „un neam mândru ca al nostru, în care conștiința sângelui a fost vie în cele mai grele vremi a istoriei sale, a concentrat înțelepciunea neamului în cuvântologie, alfa și omega științei și a râvnei românilor de dincoace și de dincolo de Carpați”.

În mod cert, viziunea lui Russo nu și-a pierdut prospețimea, realizând că sănătatea unei nații se află, neîntinată, doar în vatra satului: „cu cât popoarele sunt mai departe de civilizație, cu atât obiceiurile, tradiția și poezia au mai multă putere”.

În ciuda simplității expunerii, observațiile formulate de Alecu Russo sunt obiective: „întâi este familia ce se statornicește, al doilea familia ce se preface în neam, și al treilea neamul în popor; cu neamul se începe limba și poezia” (**Cugetări**).

Sfatul poetului este de „a călca sănătos”. Nu știm cât de sănătos „am călcat” noi de-a lungul secolelor, cert este că avem sfânta datoria de a nu uita realizările și jertfa înaintașilor noștri.

Să urmăm calea cea dreaptă, povățuiți fiind – în aeternum – de vocea poetului: „Cine e mai mândră decât tine între toate țările semănate de Domnul pe pământ?!...” „Deșteaptă-te..., e vremea să ieși din amorțire, seminție a domnitorilor lumii!...” (**Cântarea României**)!

TU PE CE FRECVENȚĂ EȘTI ?

(Patru bărbați și o
femeie)

Ilica ANTON

Natalia Micalona este pseudonimul scriitoarei Lia Teodora Ianto, licențiată în psihologie și posesora unui master în Psihologia clinică și Psihoterapiei. Preocupările sale poetice încep prin publicarea, la 21 ani, a întâiului volum, intitulat *Glasul inimii* (2009), urmat apoi de *Suflete pereche* (2011), *Îngerul albastru* (2013), *Iluzie* (2014), *Cuvinte simple* (2014), *Eternul între file* (2016), *Visul* (2019) și, acum *Transplant* (2022). Opt volume în 13 ani e un ritm bun, specific celor care scriu poezia, respirând emotivitatea la fiecare pas.

Pentru volumul *Transplant* (Natalia Micalona, *Transplant*, poezie, Editura Stef, Iași, 2022, 247 texte, 132 pagini), Femeia este asistată de patru bărbați. Prefața este elaborată de poetul Daniel MARIAN, coperta de artistul plastic Doru PĂCURAR, tehnoredactarea aparține lui Marius SOCACI, iar îndrumarea aparține poetului Ioan MATIUȚ. Titlul *Transplant*, un cuvânt medical, nu zorește nicio noimă poetică, fiind consonantic și total dezarmonizat. Doar autoarea (și "asistenții") ar putea explica opțiunea pentru un asemenea titlu enervant și depoetizat. În prefața, intitulată *Reclădirile formei prin frământarea substanței*, Daniel Marian punctează, de asemenea în limbajul specific: "Natalia Micalona recurge la *Transplant* ca ultimă instanță pentru un anotimp al regăsirii de sine", scriind despre "renașterea prielnică, când se limpește cerul inimii și se tratează rănilor cu fire de busuioc". Prefațatorul își argumentează opiniile

printr-o selecție elevată, resimțindu-se acordat pe frecvența Nataliei Micalona, înzestrată cu "prospețimea și noblețea sufletească, transpuse într-o gândire profundă, nedisimulată". Remarcă "expozele lirice de o colosală finețe", precum și "ancorarea în realitate cu tot suavul împărtășirii extatice".

În volumele anterioare ale Nataliei Micalona, senzualitatea și inocența mărturisirilor sentimentale construiesc un fel de "mașină de fabricat zei" (după H. Bergson, preluat de psihologul S. Moscovici), iar "zeul" e vreun alfa care i-a împărtășit surâsul și i-a stimulat imaginația. Liricele sale au ecoul unui ton liber și dezinvolt, cu o metafizică dăruită sufletului, încălzit la o iubire devotată și o dragoste pătimașă, care n-au sens fără a fi mărturisită în cuvinte și printre cuvinte. Fiecare volum are propria sa poveste și propriul său personaj, fiind o emanație a sentimentelor nestrunit, eliberate fără emfază retorică și fără

vreo cenzură de domnișoară pudică. Biografia erotică a femeii se reconstituie prin lectura volumelor de poezie. Sunt impulsurile proaspete ale simțurilor, purtând cu sine gustul pielii ademenitor și chemările nestăvilite ale coronamentului afectiv "transplantat" dintr-unul în altul. Se regăsește în fiecare volum un EL, așezat în scenarii trăite, visate, dorite, închipuite, astfel că, așa cum identificăm în "transplant", perechea suportă un amestec de corporalitate, un transplant de inimi, sentimente, suflet, iubire și dragoste. Fiecare dă și fiecare primește, fiecare "se transplantează" în celălalt. Dar vine vremea ursuză a înlocuirii contactului senzual cu cel virtual, devenit imaginație, vis, dorință și închipuire. Adică lirism și mărturisire poetică.

Volumul "Transplant" are 247 de lirice, izvorâte din clipele lui "a fost odată", cu multiplele sale momente de nostalgie și cu dorință de a re-coase rănilor despărțirii. Suferința mascată este întreținută, prin cuvinte, zorite de incandescențe lirice ("căci nicio suferință nu-i prea mare ca să nu

se transforme în cântare”, poetiza L. Blaga): ”Poezia este/ un descântec/ din viitor/ o hartă către suflet”// (*). Pesemne, secvența erotică a femeii - poet este consemnată alături de un alt poet sau împreună: ”Am scris câteva/ poezii împreună/ pentru totdeauna”// (**). Liricele sunt mărturii ale jocului sentimental, având, după cum afirmam, o intensă candoare erotică și o puternică senzualitate epidermică. Într-o asemenea vrajă, toate se amestecă într-un florilegiu, încât nici EA și nici EL nu mai încearcă să se identifice decât într-o unitate mistică: ”Vreau să experimentez iubirea/ eliberarea fluturului din coconul/ pieptului tău” (8). Apoi: ”Nu am nume,/ nu am scop,/ la tine în brațe/ timpul se odihnește/ prin mine/ sădind iubire./ (14). Sau: ”Mâna ta și a mea/ cruce/ se cunună/ spre iertare.”// (30). În același stil, stimulentele lirice prind viață în cuvinte înflăcărâte, ce se încropesc în declarații de iubire, având înfățișare expresivă aleasă, pozitivă, ”îmbrăcată în cămașa lui parfumată” și în senzații proaspete de curcubeie liniștitoare: ”Clipa/ o inimă/ prin care bate/ necuprinsul.”// (52).

Fericirea înlănțuiește distanța dintre îndrăgostiți, ocupând golul configurat prin plecare: ”Ceva în mine tremură, nu te mai am; sunt fericită. Albastrul norilor dizolvă timpul între noi e totul fără a fi absolut nimic” (parafrizare 71). Un excelent text poetic este cel de la numărul 84: ”Zâmbetul ei/ mi-a pus gratii/ pe iubire./ Am plecat/ pe jos/ din inimă./ Mesajul/ ultima lacrimă/ s-a scuturat/ în somn.”//

Unele creații lirice pot fi așezate în rândul întâi al valorizărilor, indicând o schimbare prin maturizare, esențializare și discurs stilistic măreț. În acest volum - un remarcabil progres stilistic față de anterioarele -, Natalia Micalona nu descrie comportamente și evită irigarea construcțiilor sentimentale deduse din situații concrete, particularizate în gesturi. Conștiința sa, asistată de psihologic, evită hăituiala labirintului mintal, folosind limbajul liniștitor, care, deși involburat de gânduri, ajunge refugiu în compoziții poetice de altar (nu de nișă): ”În palmele tale/ poezia mea plânge/ se mântuiește./ Îmbrac inima în tricoul tău/ să te țin în brațe/ pe suflet.”// (173)

Vocea sa, pregătită să dezvăluie singurătatea în doi, se înșurubează cu zgârcenie în vocabule, multiplicându-le sensurile și conferind acestora vigoare, sugestivitate și o stimulativă putere de seducție lirică. Niciun cuvânt în plus, niciun semn de

punctuație, nicio preocupare pentru clasicitatea formei. A isprăvit cu versificarea alcătuită din limbajul supus rațiunii, convenției, ordinii, măsurii. Volum unitar, poeziile sunt excepțional de atent cernute prin sita modernității. E un alt fel de limbaj (menit parcă să se hrănească pe sine), o altă frazare, o altă simfonie a vocalelor, o sintaxă flexibilă și figurație discretă, ce adeseori atinge alegoriile fisurate, spre a face lor suprarealității. Dar această formă torturată de înflorire a unei tristeți eclatante, fără imagini decorative, adâncește ridurile unei poezii a trăirilor personale, fără resurse de măreție.

Natalia Micalona elaborează într-un stil șlefuit până la strălucirea cea de pe urmă a diamantului. Toate textele par așezate într-o expoziție de sentimente date cu înălbitor, demne de eleganță și fastuozitate, sacrificând tot ceea ce adorase mai înainte. Volumul se îmbăiază într-un ”lirism fără uniformă”, fără canoane, fără recuzite explicative, dar purtător de emoții adevărate și posesor discret al trăsăturilor unei pasiuni, fără plictisul înșiruirilor de adjective. Poeta (o putem numi astfel, după atâtea volume și cu o primire bogată în presă) s-a așezat într-un ton nou, modern, detașat de actualitate, cu o elegantă și matură mânuire a emoțiilor tandre, dar și al disprețului față de invidia fetișcanelor ce râvnesc la această etichetă. I s-ar putea reproșa cantonarea în propria carapace sentimentală, ignorând cu totul zvârcolirile celorlalți și ale realității. Lumea sa este irigată de un Eu și numai de Sine.

Femeia - poet își consumă cu grație partea sa de fericire și de glorie prin intermediul limbajului ”transplantat” într-un alt limbaj masculin (masculinizat). A rezultat o poezie sănătoasă, străbătută de întrebări insidioase ale curioșilor, unii cu gusturi suficient de modeste ca să nu li se observe invidia. Natalia Micalona este înzestrată cu talent adevărat și proaspăt, armonizat discursului liric domestic și orânduit într-un volum aerat și frumos, zămislit din elanuri de îndrăgostit.

POEMIE

Daniel JUVERDEANU

Firul amintirilor

Într-o zi care nu anunța nimic special,
fără nicio veste,
firul amintirilor m-a purtat
înapoi în timp...
Recunoșteam locurile,
dar nu vedeam pe nimeni.
Eram într-o poiană dintr-o pădure
cu brazi încărcați cu zăpadă,
un soare blând aprindea steluțele de
nea,
iar zăpada albă că laptele
împodobește brazii cei verzi,
strânși împrejurul poenii.
Puteai spune că înțelepții pădurii
s-au adunat la șfat.
Din celălalt capăt al firului
mă uităm cu bucurie la ei și mă
minunăm
cum urmele unor pași necălcați
apăreau în zăpadă pufoasă

Soarele alb

Peste câmpia uscată, cu gust de
țărână,
un soare alb, gigantic glob arzător;
a acoperit aproape tot cerul,
răpus de căldură toridă
vântul s-a ascuns nicăieri,
din pământul zbârcit
că o scoarță bătrână
valuri de aer fierbinte
încet se ridică.
Aș vrea să merg mai departe,
dar simt că nu pot,
m-așez în genunchi...
o plită încinsă îmi pare pământul,
mă scald în țărână și văd
cum prin valul de praf și dogoare
o ușa din lemn, închisă în toc,
îmi apare
Voi putea s-o deschid?!
O fi mai răcoare?!

În așteptarea culegătorului

Bombate ca pântecul de borțoasă
arzând de nerăbdare,
lui Dionis prinosul să-i aducă
și seva dulce, adunată-n an, să o
deșerte-n lin
se-nșiră în ciorchini ce-atârână
greu pe joarde,
precum duzini de săni multiplicați
cu râvnă,
cărnoase boabele de struguri...
un pui de vânt plecat haihui
foșnește frunzele de vită
și pare a-ngâna-n surdină
un cântec auzit când se culege via
Cad frunzele de vită și dezgolesc
ciorchinii
ce-așteaptă triști pe joarde
culegătorul viei
să poată să renască și anul
următor
Pier frunzele de vită, pe boabe
cade bruma,
s-au stafidit ciorchinii
ce-așteaptă plânși pe joarde
culegătorul viei...

Pescarul și nimfa adormită

trezită din somnu-i adânc
nimfa adusa la mal
în năvodul unui pescar norocos,
bucuros de greutatea acestuia,
s-a uitat mirată împrejur și
și-a desprins din pletele-i aurii
câteva șuvițe de alge albastre
și o cochilie albă, în forma de stea
apoi s-a ridicat în picioare
și a pornit înapoi, către mare
deși părea că plutește pe apă

tălpile-i mângâiau ca o adiere
nisipul cel umed, care sorbea,
cu nesaț, urmele pașilor ei
năucit de cele văzute, bietul om
privea de sub streășina palmei cum
frumoasa făptură se-ntoarce-n
adâncuri,
ascultând o chemare șoptită
acum nu-i mai păsa că e sărac
clipa trăita îi era de ajuns

Peste întinsa câmpie pustie

Rătăcind printre oameni și gânduri,
m-am pomenit pe-o imensă câmpie
pustie
în lumina lăptoasă a iernii zăpada
e dusă,
pământul e negru tăciune
și scârțâie jalnic sub povara pașilor
gri,
câmpia-i prea largă și n-o pot
străbate
să merg înapoi nu mai pot
căci nu sunt cărări și nici răsărituri,
e otova câmpul și gerul mă-nșfacă
cu colți de hienă lihnită de foame,
dar poate să muște, că nu îmi mai
pasă...
e verde câmpia scâldată în soare
cu aripi de fluturi plutesc peste flori.

SUB FULGERE ALBASTRE: OCTAVIAN GOGA ȘI MAGICUL ARDEAL

Constantin STANCU

În lumea literară există magie, una venind din straturile istoriei. Ardealul este această zonă unică, ca un continent într-un veac aurit. Adrian Botez, punând accentul pe viziunea sa asupra literaturii, face o analiză hermeneutică, asupra poeziei lui Octavian Goga. Autorul, poet, eseist inconfundabil, prozator straniu și deschis, vine cu această prezentare, după ce a analizat poezia lui Eminescu sau Dosoftei, ori Emil Botta. Experiența sa hermeneutică l-a condus, inevitabil, spre Octavian Goga.

În cartea *Magica noastră casă: Ardealul (...un vis, puțină istorie și analiză hermeneutică, asupra poeziei lui Octavian Goga)*, apărută la Editura Rafet, în anul 2020, Adrian Botez dedică eseurile și recenziile acelor români care nu-și trădează rădăcinile. O face sincer, cu patos, serios deoarece Octavian Goga este un „**geniu în stare de ardere**”, un poet exponențial pentru literatura română. El a venit după Mihai Eminescu, izbucnind, în spiritualitatea de la noi, cu poeme în care a pus vibrația picurată, de Dumnezeu, la Geneză. Pământul românesc era cuprins în inventarul divin, poetul a captat miracolele și viitorul, așa cum s-a coagulat în prezentul dintre cele două războaie mondiale. Un timp crunt și revelator, pentru istoria noastră.

Adrian Botez își structurează ampla analiză pe mai multe zone fierbinți, greu de decantat în structurile uzuale ale teoriei literare: *Ardealul – „Magica noastră casă”*; *Metanoia lacrimii – spre forță stihinic-orfică, de mântuire a neamului. Eminescianismul lui Octavian Goga; „Lucașul” (nedesăvârșit...?! – sau enigmatic?!)* al lui Octavian Goga: poemul „NOI”; „Autopsierii”. „Casa

Noastră” – Casa Magică a Vizionarilor. Mesia/ „Mesianismul” – înlocuit de vizionarismul Creștin („Clăcașii”); Epopeea lui Radu Roată; Poetul – Profet și nemulțumirile lui; Cain și munții. Cosmologia bipolară a crucii, la Octavian Goga; Timpul, în poezia lui Octavian Goga; Cântecul. Poezia/ Cântec/ Mantră: poezia ca ritual. Iubirea. Femeia, la Goga. Lupul dacic – Lupul Fenrir. Poetul supus misiunii soteoriologice. Nenorocul, amarul, jalea, jelitul. Învierea; Străinătatea; Vindecarea/ Mântuirea prin strămoși; Concluzii.

Cartea cuprinde o amplă Bibliografie, anexe privitoare la operele originale ale lui Octavian Goga, consultate în volume. Referințe critice, evocări în periodice și alte publicații, studii de referință, toate în volume dense. Plus o bibliografie teoretică: stilistică, lingvistică, estetică, hermeneutică, istoria culturii, folclor, folcloristică, tracologie, filozofie, ocultism etc.

La final, ne sunt prezentate date legate de viața și activitatea lui Adrian Botez.

Suntem în prezența unei analize ample, făcută din mai multe puncte de vedere, complexe, bazată pe un material bogat, izvorând din istoria dură a românilor, din delta culturii române, din pasiunea autorului, pentru personajele complexe ale literaturii române. Religia este prezentă și ea, modelează cele douăsprezece capitole și le oferă un portal spre cer și spre istorie. Botez aranjează mai multe tablouri în care este prezent Octavian Goga, activ, dinamic, implicat în viața spirituală.

De remarcat plonjonul făcut de autor în istoria Ardealului, călătoria spirituală prin momentele astrale ale acestei zone. Sunt punctate punctele de sprijin: Sarmizegetusa, momentul Gelu, evenimente susținute de personalitatea unor înaintași demni, precum Ioan/ Iancu de Hunedoara, Gheorghe Doja, Ștefan Ludwig Roth, Avram Iancu, Horea, Cloșca și Crișan, martorii Marii Uniri de la 1918... Ardealul este perceput ca o importantă **CASĂ**, locul unde românii au avut un pământ al lor, s-au putut defini ca **NOI**.

Adrian Botez pune pasiune în descrierea făcută istoriei Ardealului, se bazează pe multe fapte, documente, date, face trimiteri, explică. Această analiză istorică i-a permis să înțeleagă în profunzime trăirile lui Octavian Goga, să pipăie suferința din această zonă a României. Să simtă sângele amestecat

împreună cu vorbele oamenilor, pământul locului, cu miturile și credințele lor, să accepte unirea dintre pământ și cer. Printre fulgerele istoriei apare țipătul unic al ardelenilor, un fior argintat. Cititorul va redescoperi/ descoperi istoria, așa cum a fost - și va înțelege.

În analiza operei lui Octavian Goga, Adrian Botez face o paralelă cu opera lui Eminescu: *Luceafărul/ Noi*. Două capodopere ale literaturii, cu toate agresiunile hermeneutice ale diferiților formatori de opinie literară. Poetul genial a avut o „*casă magică*”, un loc unic, luminat. Oltul apare ca o cetate naturală, un refugiu – „*cetate de scăpare*”, după regulile religioase ale Vechiului Testament. Casa lui Octavian Goga este încăpătoare, încă, a fost sprijin, prin vremuri grele, pentru țărani, lăutari, preoți, cantori, dascăli, secerători manuali, plugari, clăcași. Ei au fost cei mulți, care au dus bătălia fizică și spirituală în istorie. Casa le-a dat argumente solide. Poetul, simțindu-le viața, a transformat marile încercări, marile traume istorice în argumente ale salvării/ mântuirii. Octavian Goga a identificat rădăcinile răului, ele vin dinspre păcatului lui Cain, o extrapolare în istorie. O istorie în care a fost, este/există, la modul activ și etern, Dumnezeu, veghind asupra faptelor oamenilor. prin vremuri.

De remarcat, la bardul ardelean, cântecul dedicat femeii, un cântec pentru vatră, pentru ajutorul de nădejde dat bărbaților, care au dus lupta spirituală și fizică, pentru Casa Ardealului. Femeia capabilă să nască pe eliberatorul celor care au suferit/ suferă. Poetul a rămas legat de identitatea oamenilor din acest loc special, a conservat legea veche și nouă, stropită cu suferințe crunte. Fiecare ființă de aici poartă, în trup, un cimitir/ țintirim de suflete pierdute, unele anonime. Goga a pledat pentru integrarea Ardealului în România, dar și în Paradisul Pierdut. Toate i-au permis poetului să fundamenteze o viziune asupra destinului în istorie, a eliberării de sub păcatele oamenilor, o ieșire de siguranță spre marea istorie. Poezia lui Goga a fost cântec, ritual, cuvintele au purtat în ele forța luminii, au coagulat energiile rugăciunilor. Eliberarea este bipolară, în sfera spirituală, metafizică și în sfera luptei pentru pâinea cea de toate zilele. Opera lui Goga este scrisoarea adresată împăratului, el pleacă în lume să-și recâștige dreptatea prin eliberare/ înviere. Sub fulgere albastre se încheagă Cântarea Cântărilor, cântarea suferinței/ a patimilor.

Ardealul / Har-Deal, muntele harului divin, tărâm sfânt. Paralela cu textele biblice, care au, ca motiv, muntele lui Dumnezeu, așa se arată, în istorie, Ardealul. Sunt motive religioase, dar și orifice, motive istorice, dar

și tainice/metafizice. Goga a pus, în tablouri paralele, mitul poporului lui Israel, cu mitul poporului român, comunicarea făcându-se prin vasele comunicante, spirituale, activate de credință.

Un capitol interesant și dens este dedicat vieții marelui poet. Portretul realizat este semnificativ, cuprinde date legate de primii ani ai vieții, debutul publicistic, opera poetică, activitatea de gazetar, activitatea de dramaturg și cea de traducător. Sunt enumerate câteva aspecte legate de activitatea politică a lui Goga, faptele legate de unirea Transilvaniei cu Patria, participant activ la Marea Unire din 1918. Autorul a ținut să menționeze că eroul analizei a fost membru al Academiei Române, primind și premii importante, pentru vremea aceea. Un episod dens este cel al dragostei manifestată față de Veturia Goga (fostă Mureșan), o dragoste intensă și tensionată. Veturia a fost un personaj controversat al epocii, femeie cu educație de ținută, poliglotă (germană, franceză, maghiară). A avut relații politico-sociale controversate, cu persoanele puternice ale vremii: Regele Carol al II-lea, Ion Antonescu, Hitler. Se pare că a fost agent activ al unor rețele de spionaj și interfața pentru unele activități discutabile, sau greu de explicat. Sfârșitul poetului este legat de activitatea Veturiei, datele fiind relevante. Toate acestea redau un mediu atipic și anistoric, legat de viața lui Octavian Goga.

Ca personaj complex, cu puternică imagine formată la populația română a vremii, scriitor de forță, inspirat și carismatic, personajul Goga a fost analizat de numeroși critici literari sau oameni de cultură, precum și întreaga sa activitate literară. Adrian Botez îi numește „*autopiserii*”, cei legați, exclusiv, de propriile lor viziuni analitice („*des-făcătoare*” și, extrem de rar, „*re-făcătoare*” - „*învietoare*” !), asupra literaturii. Motivațiile au fost complexe: Goga a participat activ la Marea Unire, a ținut discursuri electrizante, opera sa a avut impact în rândul poporului, a fost sincer și deschis, cu un limbaj percutant, în vogă. Personalități marcante au punctat prezența poetului în lumea culturală, de la Titu Maiorescu - la Eugen Lovinescu. Au mai scris despre opera poetului: Eugen Lovinescu, Sextil Pușcariu, Nicolae Iorga, Mircea Zăciu, Mihail Dragomirescu, Ovid Densusianu, Eugen Simion, Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Nicolae Manolescu etc. Dezbaterile s-au centrat pe mesianismul lui Octavian Goga, un subiect fierbinte, mereu actual, când se pune în scenă personajul și sensul în istorie. Textele scrise au avut impact, chiar dacă unele personalități au atacat opera poetică și poetul, dintr-un avânt estetic, doctrinar, religios sau politic. Teodor

Vârgolici a scris: „*Octavian Goga a fost cel care a deschis porți noi, nebănuite, în climatul liricii românești. El a adus nu numai un suflu nou, de nobilă esență patriotică și socială, ci și o artă proprie, cu calități de netă superioritate, față de cea a contemporanilor săi. Octavian Goga este deținătorul unei deosebite puteri de exprimare poetică, având darul de a evoca, pregnant și plastic, prin imagini, stări afective, idei și realități concrete*” (p. 217).

Pe de altă parte, Nicolae Iorga sublinia: „*Oriunde ai deschide volumul lui Octavian Goga, veți găsi, pretutindeni, această siguranță în orice observație și în orice cuvânt, această precizie de amănunte*” (p. 212).

Sunt puncte de vedere contradictorii, ele pun în lumină drama poetului, care poate exprima lumina unei lacrimi. Adrian Botez are comentariul său favorabil, dar are și meritul de a nota poziția scriitorului în epocă: „*Alungă patimile mele,/ Pe veci strigarea lor o frânge,/ Și durerea altor inimi/ Învață-mă pe mine-a plânge./ Nu rostul meu, de-a pururi pradă/ Ursitei maștere și rele,/ Ci jalea unei lumi, părinte,/ Să plângă-n lacrimile mele*” (p.223).

Adrian Botez a realizat o analiză amplă asupra poetului, a operei sale, asupra personajului politic și carismatic - **Octavian Goga**. S-a bazat pe o amplă documentare, ne-a transmis date importante despre fenomenul literar stârnit de poet, despre vremea în care a trăit, despre istoria specială a Ardealului, precum și asupra forțelor care au acționat în societate, pentru ca o astfel de operă să aibă impact și semnificație istorico-literară. Autorul (hermeneut și revelator de Adevăr) pune o mare pasiune, în expunere - și acribie, în analiză. Sublinierile, frazele - ample, chiar meandrice... - fac, uneori, mesajul și, implicit, lectura - mai dificile. Dar hermeneutul Botez are curajul (poate, în plus : **dreptul și darul**) de a se exprima cu o liminară sinceritate analitico-sintetică, **”pe șleau”**...

Dimensiunea didactică este mult accentuată, față de anterioarele sale cărți de hermeneutică (...da, din nefericire, e nevoie, din ce mai mult, de „**didahos**”-**învățătură**, în aceste vremi și-n această societate, tot mai pronunțat, **a-culturale și cvasi-total indiferente, față de ”buletinul de identitate”** al popoarelor - Istoria...).

Autorul citează masiv, a găsit esența mesajului poetic, a analizat opera din punct de vedere spiritual, subliniind, mai ales, acest aspect. Persuasiunea lui pune presiune pe cititor, în ciuda unor evenimente literare, demne de faptele poezilor, din epoca modernă. Fundalul istorico-social asigură densitate analizei,

viziune, finalitate și punctează calitățile și erorile unui geniu ardent, pasionat de suferința poporului din care a făcut parte. Firul lirico-patriotic al operei lui Goga este subliniat, prin versuri care depășesc mesajul simbolic, cu note religioase și profund umane: „*Din ceata lor, grăbită, se desprinde,/ Întreg lăsându-și codrul de merinde,/ Cu chipul stins, o umbră de femeie./ Lângă-un răzor ea stă îngrijorată,/ Privește-n jos și sânul și-l descheie,/ Mângâietor s-apleacă să ridice/Un făt bălan, ce, adumbrit de spice,/ A adormit pe-un așternut de glugă./Ea blând ridică-l, stând îngenunchată,/ Și-ncet îi dă copilului să sugă...*” (p.232). Avem viziunea unui viitor, materializată prin **pruncul** ce pare a se naște din unirea femeii cu pământul românesc, **o imagine mesianică** - deci, cu impact.

Meritul lui Adrian Botez este de a fixa o fotografie veridică a personajului Octavian Goga și a epocii în care a trăit. Vremurile s-au schimbat brutal, personajele poetului, așa cum am arătat mai sus, s-au schimbat. La sat se remarcă acum primarul, polițistul, poștașul - care (încă) aduce pensia și venitul, eventual profesorul cu laptop sau tabletă, mecanizatorul agricol, acționând pe utilaje cu GPS, poate medicul de familie, care vine, pe jos, să pună diagnosticul și tratamentul unei alte lumi, într-o altă paradigmă.

În analiza sa, Adrian Botez a stat de vorbă cu poetul Octavian Goga, undeva pe o plajă a timpului magic, a comentat ideile unor istorici, critici literari sau ale unor oameni de cultură, i-a ironizat, a participat activ la crearea atmosferei în care apar țărani, dascălul, preotul, clăcașul și alte personaje, care au ținut, pe umeri, Lumea Ardealului.

* Botez, Adrian, *Magica noastră casă: Ardealul... (un vis, puțină istorie și analiză hermeneutică, asupra poeziei lui Octavian Goga)*, 422 pagini/ Râmnicu Sărat: Editura Rafet, 2020. Coperta: 1. Octavian Goga (imagine foto); 2. Furtună în munți (imagine foto); 3. Supliciu tragerii pe roată, pe dealul Furcilor, din Alba Iulia - a lui Horea și Cloșca (grafică anonimă)...

PE URMELE UNUI AUTOGRAF

Ionel NOVAC

Cu ceva timp în urmă, răsfoind câteva cărți din bibliotecă, atenția mi-a fost atrasă de autograful lui Mircea Eliade aflat pe volumul „De Zalmoxis à Gengis-Khan”: „*Dnei Rica Botez, impresionantă capacitate germinativă, cu nebănuite energii, posibilități și elanuri reținute, omagiul lui Mircea Eliade. 25-XII-1970, Paris*”. Cartea, o sinteză pe tema miturilor geto-dacice și a capodoperelor folclorului românesc, apăruse în cursul aceluiași an, la editura pariziană „Payot” și fusese foarte bine primită de critica de specialitate.

Când și unde am cumpărat-o, nu îmi amintesc cu precizie. Dețin în biblioteca personală o serie de cărți cu autografe cumpărate din perioada în care mi-am desfășurat activitatea la Paris, de la celebrii anticari de pe malul Senei, așa numiții buchiniști, dar pe multe altele am reușit să le achiziționez de-a lungul timpului de la diverși anticari din București sau din țară. Însă nu asupra acestui aspect vreau să insist în continuare, ci pe acela de a afla cine este respectiva doamnă și ce loc ocupă în biografia lui Mircea Eliade.

Astăzi, în plină eră a tehnologiei, când vrem să aflăm ceva, cel mai la îndemână ne este internetul. Așa că primele căutări le-am demarat pe internet care, însă, s-a dovedit a nu fi prea darnic. Puținele date găsite m-au condus la câteva articole și publicații, și bineînțeles, la unele din scrierile de tinerete ale lui Eliade. Puse cap la cap, acestea alcătuiesc o captivantă poveste de dragoste care, până la urmă, s-a dovedit a fi fost prima mare dragoste a viitorului istoric al religiilor.

Rica (Profira) Botez, enigmatică R. de mai târziu, s-a născut la 25 iulie 1904, în satul Preajba, comuna Poeni, județul Teleorman. A urmat școala primară în satul natal, continuată apoi la Giurgiu și la Liceul „Carmen Sylva” din București. În 1928 a absolvit Facultatea de litere, și-a luat licența în istorie și filozofie, fiind apoi numită profesoară de limba română la Gimnaziul „Pătrașcu cel Bun” din Strehăia. A mai profesat o scurtă perioadă la Balcic și Constanța, după care s-a căsătorit cu un ofițer de marină. A divorțat de acesta în 1935 și după doi ani se va recăsători cu medicul Sergiu Stoicescu, cu care va avea un copil, Călin-Sergiu. S-a stins din viață la 30 iunie 2003, la București.

Rica Botez l-a cunoscut pe Eliade în primăvara anului 1926. Erau amândoi studenți la Universitate, la Facultatea de Litere și Filosofie, și pleaseră cu un grup de prieteni să viziteze mănăstirea Paserea. Într-un

interviu acordat lui Mircea Handoca, biograful lui Eliade, aceasta afirmă tranșant: „*Data când l-am cunoscut pe Mircea este cu siguranță 25 aprilie 1926... Ședeam în pădurea Paserea undeva retrasă, pe un trunchi de copac. A venit Mircea lângă mine. Nu-l cunoșteam, nu știa cine sunt. Am stat de vorbă îndelung*”.

La rândul său, Eliade își amintea prima lor întâlnire astfel: „*În dimineața Floriilor, trenul de Constanța ne-a lăsat în gara mănăstirii. Eram toți copleșiți de primăvară... În vagonul nostru se mai afla un grup de studenți ce plecau tot spre mănăstire. Râdeau, râdeau. Printre ei, la o fereastră deschisă, am zărit un chip de fată. Tresării. N-a observat nimeni, nici Nonora, care mă încredință că primăvara îmi va fi fatală și voi sfârși prin a mă îndrăgosti de ochii, părul și sânii ei...*”

Grupul de studenți și studente ne întovărășea. Auzeam neconținut și stânjenitor de clar râsul fetii de la fereastră. De ce tresărisem? Mă chinuia părerea că o mai văzusem undeva, la munte, într-o vară, demult. Nu izbuteam să deslușesc nimic. Și totuși, ochii verzi și nostalgici în umbre viorii, sub sprâncene frânte în unghi de mirare, îmi erau cunoscuți”.

Da, tânărul Eliade nu se înșela. O mai văzuse în preajma Crăciunului 1924, când „*în fiecare seară se adunau la mine în mansardă un grup de studenți și studente, majoritatea colegi de-ai mei sau de-ai lui Nicu, care era acum în al doilea an la chimia industrială. Centrul Studențesc Ilfovean, din care făceam amândoi parte, pregătea un cor pentru Crăciun și unele repetiții aveau loc în mansarda noastră*”.

Într-o seară de decembrie, când căzuse prima zăpadă, a apărut și o fată cu ochii de culoarea violetelor și părul tuns scurt, cu breton. Mi s-a părut frumoasă și îndepărtată, coborând parcă dintr-o altă lume, pentru că nu semăna cu nici una din fetele pe care le cunoscusem până atunci. O chema R.; avea o voce gravă, joasă, senzuală, contrastând cu chipul ei de personaj de roman englez”.

De la mănăstirea Paserea cei doi s-au întors împreună la București, Eliade conducând-o până acasă. De acolo, tânărul pleacă „*singur pe străzile pustii și reci. Începuse vânt de zori. Cu pumnii strânși, cu ochii ridicați, alergam. Eram fericit. N-am putut adormi. Am coborât din pat și, înainte de a începe lucrul, am scris: Jurnal intim de primăvară; astăzi, Florii, începe o viață nouă pentru mine*”.

Deși colegi de facultate, nu frecventau împreună cursurile deoarece își aleseseră materii preferate și profesori diferiți. Eliade îi frecventa pe Nae Ionescu, pe Constantin Rădulescu-Motru, pe Petre P. Negulescu și alții, evocați de el în „*Memorii*”, în timp ce Rica audia în special cursurile lui Aron Densușianu și pe cele ale lui Dimitrie Caracostea. Ceea ce nu îi împiedica însă să facă numeroase și lungi plimbări, atât prin oraș, cât și la marginea acestuia, care se prelungeau uneori până târziu în noapte. „*Discutam vrute și nevrute, despre orice în afară de dragoste*”.

În aprilie 1926 Eliade îi face o amplă descriere, „Sufletul Duduiei Rica, relevat prin scris și prin trăsăturile feței”, analizându-i scrisul, bărbia, buza de sus, nasul, ochii, ovalul feței. „Această schiță sufletească ar fi putut fi mai completă, aș fi pătruns adică și în subconștient, dacă aș fi aplicat metodele freudiene asupra viselor și asupra așa numitelor «actes manques». De asemenea dacă m-aș fi folosit de tabelele astrologice”, conchide acesta la final.

Peste doi ani, în iunie 1928, cu câteva luni înaintea plecării sale în India, Eliade mai adaugă un post scriptum acestei descrieri: „Hotărât să transcriu acest portret – n-am izbutit... Anumite trăsături se pot modifica. Există în sufletul duduiei Rica Botez o impresionantă capacitate germinativă, nebănuite energii potențiale, posibilități și elanuri reținute. Sufletul Duduiei așteaptă sămănător...”. O parte din text va fi preluat în dedicația făcută acesteia peste ani, pe volumul „De Zalmoxis à Gengis-Khan” ...

Cu timpul, Rica prinde curaj și răspunde invitațiilor lui Mircea de a-l vizita acasă. „Dar de câte ori ușa mansardei se deschidea și auzeam pașii ușori ai R., râsul ei scurt, grav și senzual, simțeam cum începe să-mi bată inima. R. avea obiceiul să vină la intervale destul de rare, dar întotdeauna pe neașteptate, și sub pretexte neverosimile: să-i împrumut cinci lei pentru tramvai, sau să-i descifrez câteva titluri grecești, sau să mă roage să-i cânt la pian tangoul ei favorit, *Jalousie*, (și atunci trebuia să coborâm din mansardă, evitând să dăm ochii cu părinții, să ne închidem repede în salon, unde, ca să nu observe mama că am venit numai pentru *Jalousie*, eram nevoit să încep cu alte bucăți și să cânt așa, la nimereală, vreun sfert de ceas, în timp ce R. mă privea fascinată, ca pe un geniu muzical)”.

Treptat, Rica ajunge să devină o musafiră obișnuită a mansardei din strada Melodieii, nr. 1. Aici îi cunoaște pe mulți dintre prietenii lui Eliade, între care Dinu Sighireanu, Petrișor Viforeanu, Petrișor Secăreanu, Radu Bosie, Petru Comarnescu ș.a., de multe ori fiind singura fată între atâția băieți. Iată cum își amintește ea prima vizită la Mircea: „Intru în mansardă. Din ușă văd niște «lozinci» care glăsuiau: «Inutil! Nu împrumut nici o carte». Am început să râd cu hohote. Când am plecat din mansardă aveam servieta burdușită cu cărți.

În toamna anului 1926, împreună cu un grup de colegi cei doi pleacă la Iași, la un congres al studenților. Pe tren au călătorit împreună cu băiatul lui Ion Simionescu, care i-a invitat la el acasă. „Ne-am dus amândoi și am fost întâmpinați cu toate onorurile de către profesorul Ion Simionescu. Eram îmbrăcați ponosit, plini de noroi, fără mănuși, aveam găuri în tălpile pantofilor, dar toată lumea era a noastră. Mircea mi-a cumpărat atunci primul volum din «La Medeleni». Ionel Teodoreanu mi-a dăruit un exemplar cu dedicație din «Ulița copilăriei». Noi doi nu ne-am mai dus la Congres. Am colindat Iașul cu mașina lui Mircea Simionescu. Ne-am dus la «Viața românească», am

cunoscut pe Ibrăileanu, Topârceanu și Demostene Botez. Ne-a primit Ibrăileanu, care a organizat special pentru Mircea Eliade o vizită la Tribunal”.

De neuitat rămâne noaptea de ajun a Crăciunului aceluiși an 1926, când, după mai multe repetiții la sediul Societății Studenților Ilfoveni, corul tinerilor, care îi includea pe Rica și pe Mircea, i-a colindat pe mai marii orașului: „Am plecat pe la 8 seara – vreo șapte-opt fete, restul băieți. Patriarhul Miron Cristea avea obiceiul să mângâie toate fetele. Ne-a ospătat împărătește. Am mai fost la primar, la Stelian Popescu, la Dna Cantacuzino, la generalul Negoescu, la Octavian Goga (ședea pe-atunci într-o curte mizeră) și în fine la Palat. Toți ne-au ospătat”.

Prima zi a noului an îi găsește tot împreună, cei doi cutreierând ținându-se strâns de mână străzile Bucureștiului. Când ajung la o prăvălie din strada Popa Tatu, Mircea, care cunoștea slăbiciunea Ricăi pentru Orient, se oprește și îi cumpără un coș plin cu fructe exotice.

Cu toate acestea, dragostea sa pentru Rica părea a fi una adolescentină, o iubire timpurie care părea să-l sustragă proiectelor sale intelectuale: „În ultimele luni mă împrietenisem destul cu R.; uneori mă întrebam chiar dacă nu eram îndrăgostit. Izbutisem întotdeauna să mă conving de contrariul. Pentru ceea ce credeam că sunt sau voi deveni, dragostea mi se părea o slăbiciune nefastă. Îmi făgăduiam, cum spuneam pe atunci, o serie de «experiențe» vitale; printre altele, o călătorie în Orient, sau poate chiar în jurul lumii, acceptând orice muncă mi s-ar fi propus ca să-mi câștig viața de la o escală la alta. Îndrăgostit, n-aș mai fi fost eu însumi, n-aș mai fi fost «liber», «disponibil»”.

Între timp, Eliade, care fusese numit redactor la „Cuvântul”, termină „Romanul adolescentului miop”, început încă de pe băncile liceului. Printre eroinele romanului o găsim pe Nișka, în realitate aceasta fiind prietena sa, Rica. De unde îi vine ideea numelui aflăm dintr-o scrisoare primită de la Rica: „Locuiesc la etajul III în cameră cu Nișka. O prețuiesc din zi în zi mai mult-are multe calități dintre cele ce-ți plac ție – e o fată minunată! Îmi pare rău că se numește Nișka, ca să-mi port eu numele acesta. Deci nu vrei să iscălesc Nișka?... Hotărârea ta de a-mi lăsa scrisorile la «Cuvântul» e minunată. Scrie pe ele „pentru Nișka”. Nu va ști nimeni ale cui sânt. Voi trece pe acolo să le caut”.

Continuare
în numărul viitor

POEME

Marcel MIRON

Pensionari

Ca niște uși de altar
într-o deschidere lentă!
Când soarele luminează
zâmbește sfielnic
pomul bătrân.
Păstăi încremenite
prin uscare
cântă în copacii
desfrunziți ai iernii
simfonia apocalipsei.
Poartă în ei mărgăritare
comori scumpe
pe care cei din jur
nu le doresc.
Ca o oaste tăcută
dispar
în zâmbetul roșu
al asfințitului.

Înviere

Hristos a înviat!
Suntem vii
puternici și sublimi
strălucim în luminile
prezentului
șlefuiți ca păsările lui
Brâncuși
parfumați până la saturare
ochii orbesc pe dinlăuntru
și nu mai vedem lumina.
Hristos a înviat!
Trăim clipe
ore și zile
săptămâni și luni
anotimpuri și ani
zile negre
și zile roșii

puține bucurii în calendar.
Moara timpului
ne amețește busola.
Hristos a înviat!
Intrați în cimitire
în noaptea de înviere
locatarii mormintelor
împrumută orbilor lumii
făclii aprinse
pentru drumul de
întoarcere acasă
la masa de Paști.
Hristos a înviat!
Te aștept cu mielul
fierbinte
vinul roșu
ouă împetrișate
și cântecul cocoșului.
Vino să ascultăm
pasărea care anunță
trădarea cotidiană
și să lăcrimăm
pentru toate zilele noastre
moarte.

Chemare la botez

Vino să te botez
în apa de la marginea
timpului
ultima apă din care să ieși
viului viu.
Să-ți botez mintea
privirea
și ultimul cuvânt
care să vorbească
peste zgomotul
asurzitor
al umbrei
Turnului Babel.

Nou botezat
în haină invizibilă
ca și timpul
așa cum ți-a fost nevăzut
sufletul pe care
l-ai căutat
pe toate cărările
pământului
pe toți norii
și pe toate orizonturile
albastre.
Te botez
și-ți pecetluiesc
numele tău
cunoscut de Părintele
ceresc
pe care l-ai primit
când înotai
în ochiul lui Dumnezeu
din vechea biserică.

Somnul nemuritorilor

Nemuritorii
au mormintele săpate în
cer.
Acolo se învăluie
în nori de tăcere
recapitulare a liniștii
neliniștilor noastre.
Ei își aștern
patul neodihnei pe
curcubeie.
Spune-mi nemuritorule
dacă te găzduiesc
în inima mea
vei dormi puținul
dintre noi
și înviere?

Cateheză

Vă aștept
ca pe apostoli
să mă învățați învierea
și clătinarea potirului
așezat pe pupa corăbiei
bătută de vânturile
Mării Roșii.

Când se varsă o lacrimă
din pocal
ne îmbrăcăm în porfiră
ca fiii de împărați
magii de la răsărit
căutând urma stelei
spre umbra peșterii din
Betleem.

Aici potirul
sângeră speranță
cu apă și vin
pentru grădina
de pe tărâmul celălalt.

Timpul

Urcă timpul
orbecăind prin mine
spre lumină.
Mai stai
până torc un fir colorat
din caietul invizibil.
Până când albinele
vor căpăci mierea
pentru iarna vieții.
Din scorburi zboară
roiuri de inimi
pe aripi de îngeri
în duh și în har
spre cuiburi de jar.

MARIN PREDA: CE ESTE O CAPOOPERĂ?

Emilia STROE-ȚENA

Motto:

*„Ficțiunea artistică este desigur,
pe un plan superior, un drog.”*

(Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

Opera de artă este o construcție literară, sau muzicală, ce răspunde unor cerințe, stabilite de autor, dar care trebuie să fie regăsite de cel căruia i se adresează, de cititor, sau de publicul spectator, într-o creație de artă plastică sau muzicală- concert, operă. În cazul literaturii, mesajul transmis pare a fi mult mai concret decât în celelalte arte, deși acest lucru nu exclude ambivalența sau plurivalența sa, conducând în mod inevitabil către ceea ce numim “operă deschisă”.

Voi face referire la romanul lui Marin Preda “Cel mai iubit dintre pământeni”, pe care îl consider o operă “deschisă”, plurivalentă, ce restartează întreaga literatură română de până la el, răsturnând conceptul de “scriitură” și de roman. Un jurnal intim, scris la persoana I, de un tânăr asistent universitar de la Facultatea de filosofie, Victor Petrini, ținut pe aproape 1200 de pagini, cu povestiri, repovestiri, reveniri și reluări de fraze, de idei și imagini- iată ce este la o primă abordare romanul. Acesta este și primul șoc al cititorului. Nu se mai scrisese în epocă o asemenea confesiune pe diverse teme, dar în primul rând, aceea a căutării fericirii prin iubire, precum și a rostului omului de calitate, a intelectualului rafinat într-o societate care-l încătușează și-l înstrăinează, într-o eră pe care, personajul principal o numește ca fiind “a ticăloșilor”. Apoi, emoția cititorului se amplifică pe tot parcursul celor trei volume. Fraza are o viață de sine stătătoare, este un adevărat spectacol, autorul putând fi foarte bine raportat la marii scriitori din literatura universală: Marcel Proust, William Faulkner, Thomas Mann. “Cel mai iubit dintre pământeni” creează o emoție deosebită, căci cititorul participă activ la viața și dramele lui Victor Petrini, precum și a celorlate personaje. Tehnica narativă, povestirea în povestire, “punerea în abis” (“la mise en abyme”) exprimă un fragil echilibru

între rațiune și emoție, afectivitate și face din acest roman o operă cu caracter universal și extrem de actual.

Societatea cu moravurile ei, societatea socialistă abia înfiripată după 1945 are multe similitudini cu cea a zilelor noastre, postrevoluționară. Multiple sunt temele abordate de Marin Preda în acest roman. Oricât de mult consideră autorul că “dacă dragoste nu e, nimic nu e”, opunând acest sentiment aceluia de ură și revoltă, personajul său principal, Victor Petrini are o viață ratată din acest punct de vedere; nu numai el, ci și prietenul său, Petrică Nicolau profesorul și poetul, fostul soț al Matildei, cu care încearcă Petrini să-și găsească fericirea, prin căsătorie, având cu aceasta din urmă chiar și o fetiță, Silvia. Petrică Nicolau se va arunca de la etaj, Petrini va fi închis de două ori, va fi dat afară din postul de asistent universitar, iar pe plan sentimental, nimic nu-i merge. Tot în contextul suferințelor personale cauzate de abuzurile sistemului socialist apare figura poetului și filosofului culturii, Lucian Blaga, destituit din funcția de profesor universitar la catedra de filosofie, datorită manevrelor și intrigilor unui caloriferist, ajuns secretar de partid la Universitatea clujeană. Drama omului conștient că nu se poate salva din marasmul unei societăți închise, lipsite de perspective social-moral-intelectual-valorică este resimțită de aproape toate personajele lui Marin Preda, care sunt silite să accepte sau să cedeze în fața imposturilor analfabeți, ce devin șefi, fac politică de cadre, se strecoară, trădează, nu au remușcări, sunt nepăsători dacă cineva trăiește sau moare, sau face pușcărie pe nedrept, dar din cauza lor, Petrini își scrisese “Caietele” sale despre puterea spiritului asupra materiei, o “Gnoză”, adevărata religie nouă despre puterea științei, dar este acuzat de idei subversive și încarcerat la Baia Sprie, la mine, pierzându-și astfel postul universitar. Adevăratul motiv este de fapt, o scrisoare primită de la Paris, de la un fost coleg de școală; acum lucra la un post de radio și-i scrisese, încheind cu amuzantele pentru ei cuvinte: “Aștept ordonanțele dumneavoastră”. Aceste cuvinte le aminteau de un spectacol pe care-l văzuseră când erau elevi, în care un soldat se adresa superiorului său, cu cuvântul “ordonanțe” în loc de “ordine”, ceea ce pentru ei era o sursă de veselie și răs. Acest haz l-a costat pe Petrini libertatea!

Aceeași dramă a conștiinței lucide, permanent în suferință, o au de înfruntat și scriitorii. Uniunea Scriitorilor, prin secretarul ei de partid, încalcă normele profesionalismului și ale eticii, promovând mediocrități și nonvalori. Autorul comentează amar: *„Să te târăști în genunchi la propriu și să-ți renegi convingerile, cu speranța că, trăind, le mai poți încă răspândi printre oameni, se putea face o dată, dar nu de mai multe ori, fără a risca să ți le arzi astfel tu însuși.”*

Marin Preda, foarte bine documentat, face o pictură realistă a mediilor sociale în care personajele sale se mișcă, dar în același timp realizează și o analiză a sufletului uman, a sentimentelor personajelor sale, care trec de la noblețe și spiritual la grotesc, abject și

paranoic. Sentimentele de dragoste adesea finalizează în ură și revoltă, iar protagoniștii șochează prin limbaj; ei trec de la unul coerent, logic, la grosolăni, imprecății, injurii, ca un fel de descătușare, de eliberare. Limbajul lui Preda are și această funcție de "catharsis", eliberare de stres, fie prin imaginile și frazele sale sublime, fie prin expresiile triviale și incomode pentru un auz fin. Fațeta neagră a lumii apare reflectată perfect în această oglindă, care este romanul său, căci definiția pe care Stendhal o dădea romanului nu-i era deloc străină: "Le roman est un miroir que l'on promene le long d'un chemin."

Romanul lui Preda nu este "mimesis", nu este o copie a realității, iar acuzele ce i-au fost aduse și apropierea de Zola, privind un anume "naturalism" literar, sunt nefondate. Estetica urâtului, propusă de Baudelaire prin "Les Fleurs du Mal", promovată și în literatura noastră cel puțin de Arghezi, trebuie înțeleasă și luată ca făcând parte din artă.

Să ne reamintim că Marin Preda citise în original marii clasici francezi, că tradusesese "La Peste" ("Ciuma") de A. Camus, iar prelegerea lui Jean Paul Sartre "L'Existentialisme est un humanisme" îl făcuse să mediteze îndelung asupra literaturii existențialiste și a filosofiei sale. De asemenea, Marin Preda aprecia și cunoștea literatura rusă din secolul al XIX-lea, în special pe Tolstoi și Dostoievski, deci acesta a și tradus "Demonii". Cultura și rafinamentul scriitorului se regăsesc cel mai bine în acest ultim roman al său "Cel mai iubit dintre pământeni", adevărat cântec de lebedă pe luciul scrisului românesc actual.

Momentul în care autorul ni-l aduce în fața ochilor pe Victor Petrini, nu ca pe un intelectual rasat, ci ca pe muncitorul de la deratizarea de șobolani a sfatului popular sau a unei fabrici, este halucinant. Descrierile surprind prin acuratețe și abjecție; aceste târătoare hidoase amintesc de descrierile lui Camus, din romanul "Ciuma", tradus de Preda, unde șobolanii propagau această boală. Descrierea lui Preda șochează prin detaliile producătoare de repulsie.

Tabloul amintește de picturile olandeze din Evul Mediu, în care tot felul de figuri și persoane grotești anunță iminența morții în lume. Personajele romanului îmbracă multiple fațete, poartă diverse măști și pretind să nu fie judecate, ci luate așa cum sunt, în funcție de împrejurări. Ele trec cu usurință de la dragoste la ură vehementă, la furie, trădare, minciună. Când își retrăiesc singurătatea, ele cunosc momente serioase de anxietate și deznădejde. Victor Petrini nu poate înțelege cum de a fost capabil să o lovească pe Matilda cândva, să comită două crime, una pentru a-și asigura viața propriu-zisă, altminteri ar fi fost anihilat el de torționarul pe care l-a ucis, iar cealaltă, din dragoste, din gelozie. Nici iubirea pentru Suzi nu se dovedise a fi o consolare, în raport cu cea pentru Matilda.

Zice Marin Preda: „Viața e un fum, dar necesită să te lupți cu ea și să învingi.” Eroul său nu este un învingător,

ci un resemnat în ciuda cuvintelor finale ale cărții: "dacă dragoste nu e, nimic nu e." El și-a dorit o "înflorire" în plan familial, dar și profesional. Acesta este termenul pe care-l alege Preda pentru "fericire". Problema libertății este una de conștiință, deci, de spirit. Victor Petrini își amintește cu tristețe și amărăciune cum voiau marxiștii să interpreteze dialectica lui Hegel: adică răsturnată, adică cu susus-n jos!

Răsturnarea valorilor, a ierarhiilor în regimul socialist abia instaurat coincide și cu mari transformări sufletești și de personalitate. Petrini spune cu aceeași binecunoscută nota de amărăciune, că oamenii când au libertatea nu știu ce să facă cu ea. Oare nu ne amintește cumva de societatea noastră postrevoluționară?

Oare ce-ar mai fi spus Preda să fi trăit aceste vremuri? Se dovedește o dată în plus vizionarismul său. Pe lângă documentația de excepție de care dă dovadă Preda când prezintă diferite domenii de activitate, el face o paralelă între arte, -sculptura lui Brâncuși, d.e., sau un concert de Enescu la Ateneu, arte ce au menirea de a evada din "era ticăloșilor", de a-i face pe oameni să scape din cotidian, să-și purifice sufletele în sferile înalte ale artei. A vorbi de conștiință, înseamnă a vorbi de spirit; a vorbi de spirit, înseamnă a vorbi de Dumnezeu. Cum ar fi putut face acest lucru Victor Petrini altfel decât prin "Gnoza" sa, generatoare a unei noi religii, aceea a adevărului aflat prin știință?

Personajele lui Preda, în neputința de a se realiza conform conștiinței și dorinței lor, afișează o metafizică a eșecului, o tristețe atotcuprinzătoare, în care moartea apare ca soluție ultimă. Preda însuși începe romanul sau cu o "definiție" destul de personală, a "morții": „Moartea e un fenomen simplu în natură, numai oamenii îl fac înfricoșător.” Personajele sale cochetează cu moartea, care apare frecvent în roman. O imagine sublimă ne oferă Preda în volumul II, când descrie umanitatea pe care o compară cu o pictură de Van Gogh: „Ce e umanitatea dacă nu un astfel de lan strălucind în lumina fierbinte a soarelui în culori halucinante, sub un cer de un albastru dens, orbitor și în care, tăcută dar fără slăbire, seceră moartea?”

„Cel mai iubit dintre pământeni” a fost considerat roman „total” de academicianul Eugen Simion și a cunoscut un succes uluitor chiar de la apariția sa, deși au existat și voci denigratoare. Cert este însă, că acest roman rupe cu tot ce a fost scris până la el și inaugurează o nouă scriitură românească, garantându-i perenitatea prin frumusețe și autenticitate, căci, folosind cuvintele lui Baudelaire dintr-o poezie dragă lui Preda, este: „La douceur qui fascine et le plaisir qui tue”.

PROCESUALITATEA ISTORICĂ - FORMĂ PARTICULARĂ A PROCESUALITĂȚII UNIVERSALE

George PETROVAI

Spui procesualitate și gândul te duce de îndată atât la procesie (creație), cât și la eterna frământare a Universului, pe drumul de necuprins al acestuia spre armonie și în hotarele de negândit ale perfecțiunii. Și iată că încercarea îndrăzneată de a gândi negânditul, ne oferă din capul locului motive de poticnire. Păi cum altfel, când am pus alături (în aceeași frază) mișcarea/neliniștea și perfecțiunea, știut fiind faptul că Perfecțiunea este Dumnezeu și că El este într-o atare măsură Inegalabilul, încât nu mai are nevoie să se gândească nici măcar pe Sine. Ceea ce înseamnă că nu prin gândire sau mișcare Își impune omnipotența și omniprezența binefăcătoare, ci prin prin eternul Său prezent supratemporal, totuna cu repausul panteist! La fel de bine se știe că nu logica umană este calea pe care trebuie s-o urmeze cel ce plonjează în transcendență pentru a se apropia pas cu pas de Absolut (Hegel spunea că Dumnezeu sporește neconținut pe seama contrariului Său), ci îndestulătoarea parte din metalogica divină, încorporată în credința sinceră.

Or, dacă astfel stau lucrurile - și nimic nu ne încredințează că ele stau altminteri (bunăoară, mare atenție la celebrele antinomii kantiene, despre care însuși autorul lor spunea că sunt „rătăcirii ale rațiunii în căutarea Absolutului”) -, atunci suntem obligați să admitem că lumea văzută și nevăzută a ieșit din capul/preaplinul Său și prin miraculoasa atotputernicie a cuvântului Său, la fel cum în mitologia greacă ieșise zeița Pallas-Atena din capul lui Zeus...

Dintr-un atare raționament decurg cu necesitate două concluzii fundamentale pentru corecta interpretare a facerii și a proceselor ulterioare, firește, dacă nu se ia în calcul varianta cu creația începută și (încă) nefinalizată, măcar în ceea ce privește sprijinul divin acordat omului întru desăvârșirea sa moral-spirituală:

a) Perspectiva de ansamblu și cunoașterea temeinică a nemărginitei Sale creații, pe cât îi stă

omului în putință, El fiind concomitent în interiorul și în exteriorul ei, mai exact deasupra ei. Iată de ce omul, cu toate ispitele minții sale iscoditoare, n-are șanse să cunoască în profunzime (de esență nici pomeneală) nici măcar colțișorul de lume în care a fost așezat prin vrerea și favoarea divină, căci el - aidoma furnicii ce urcă pe copac, fără putința reprezentării întregului - s-a văzut deodată în mijlocul unei lumi neprietenose: o lume redusă, în faza de început, la peștera sau vâlceaua unde își avea sălașul, apoi tot mai mare, pe măsură ce spatele său se îndrepta, ochii i se deschideau și mintea lui învăța din experiență tainicul rost al esenței. Dar, mă rog, ce reprezintă cunoașterea parțială și anevoioasă a omului scormonitor, comparativ cu integrala cunoaștere a Atotputernicului, de îndată ce El întruchipează Binele, Frumosul și Adevărul?! Căci, este de părere Umberto Eco în romanul Numele trandafirului (Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1984), întreaga știință umană nu este altceva decât un simplu comentariu pe marginea celor două adevăruri pe care ni le dezvăluie Scripturile: „Eu sunt Cel ce sunt”, afirmă Dumnezeu evreilor; respectiv „Eu sunt calea, adevărul și viața”, ne asigură Dumnezeu creștinilor.

b) Mișcarea universală poate fi înțeleasă ca o odă a bucuriei, acea muzică a sferelor de care pomenea Pitagora, iar ea constituie elanul întregii creații de a ne apropia de Cel ce este sfera cu centrul oriunde și circumferința niciunde, deoarece numai în vecinătatea Lui putem să dobândim liniștea și armonia în veci netulburate.

Vasăzică, în lumina celor prezentate până aici, prin personalitate istorică trebuie să înțelegem o formă concretă de manifestare a procesualității universale, cu nesfârșitele ei determinări și intercondiționări, altfel spus grația divină coborâtă la nivel uman.

Da, pentru că grația divină acționează necurmat și cu infinită răbdare. Atâta doar că omul, aflat în luptă pe viață și pe moarte cu semenii și cu timpul rău și bolnav ce-l macină, se lasă dominat într-un asemenea hal de poftă și ambiții deșarte, încât uită cu totul de ordinea morală, instituită prin îndemnuri și porunci, de-a merge neconținut pe calea cumpătării, simplității și curățeniei sufletești.

Procedând atât de neînțelept, nu-i de mirare că omul pățimăș și nechibzuit se va vedea în curând antrenat într-o sinucigașă mișcare centrifugală, care în fiecare zi îl îndepărtează de ceea ce reprezintă mult necesara sa hrană sufletească - iubirea și pacea eternă, rampa de lansare spre aceste comori nepieritoare fiind redempțiunea în sens soteriologic. De regulă, un asemenea om își va curma „goana după vânt” fie atunci când se află pe patul de suferință, fie atunci când este total scârbit de răutatea și nerecunoștința

semenilor, ocazie care-i va permite să se vadă așa cum este în realitate: un nefericit, cu viața irosită și mântuirea ratată din pricina propriei sale neînfrânări!

Prin urmare, personalitatea istorică înglobează acele procese specifice umane, a căror axă de înfășurare și/sau de desfășurare o reprezintă timpul calendaristic, parte a timpului istoric. Dar istoria nu se articulează pe procese, asta deoarece, de regulă, procesele se declanșează și se consumă (cvasi)independent de voința oamenilor, chiar a celor aflați la butoanele puterii aparentiale. Istoria, deci, cuprinde totalitatea evenimentelor/faptelor referențiale, aranjate în ordine cronologică, adică toate acele procese substanțiale, care au fost de unii intuite, iar de alții provocate, dirijate și fertilizate în folosul de scurtă sau de mai lungă durată ba al unor mase mari de oameni (popoare, națiuni), ba al unor mari grupări sociale (clase, partide), ba al unor indivizi privilegiați (cazul guvernărilor autocratice, respectiv al celor ciocoiești).

Când vorbim de evenimentele istorice, trebuie să avem în vedere cele două categorii de influențe extraumane: pe de o parte, concursul de împrejurări fericite sau nefericite, norocoase sau nenorocoase, faste sau nefaste, care se sustrag putinței și înțelegerii noastre; pe de altă parte, amestecul nu întotdeauna lesne decelabil al celor trei categorii importante de procese: 1) Procese socio-economico-politice; 2) Procese cultural-artistice; 3) Procese moral-spirituale sau religioase.

Pentru a desluși mecanismul convertirii proceselor în fapte sau evenimente istorice, voi începe prin a nota prima categorie de procese cu S, a doua cu C, iar a treia cu R. Așa cum am arătat în cartea *Istoria – perpetuă pendulare între tragic și măreț* (Editura Echim, Sighetu Marmației, 2005), toate aceste procese reprezintă niște funcții, a căror dezvoltare depinde de mediul din care fac parte. Se știe, însă, că în toate mediile accesibile omului (de la microunivers și până la macrounivers) procesele apar, se împlinesc și apoi se epuizează în urma neconținutului mișcării ce au loc în spațiu și timp. Acesta-i motivul pentru care procesul trebuie suprins/înregistrat în dubla sa dezvoltare: una pe coordonatele spațiale (x,y,z) ale lumii noastre tridimensionale, căreia putem să-i spunem extensiune, cealaltă pe coordonata t a timpului, căreia – zic eu – i se potrivește conceptul de intensiune. Iar asta datorită faptului că timpul este parametrul cu valoare unică și ireversibilă, care – fără drept de apel – decide sensul evoluției ori al involuției respectivului proces. Cu precizarea că disocierea extensiunii de intensiune este pur formală și subiectivă, căci realitatea se prezintă minții omului ca un continuu spațio-temporal. De unde și ideea mișcării

neîntrerupte în sistemul cvadridimensional (x,y,z;t).

Dar dacă pentru funcțiile S-C-R coordonatele spațiale sunt aproximativ aceleași (aparțin lumii noastre de zi cu zi), coordonata t diferă în mod semnificativ atât pe verticala, cât și pe orizontala devenirii umane: există un timp istoric, un timp solar (astronomic) și unul biologic (orologiul intern al fiecărei celule vii), după cum există un timp psihologic, unul fictiv (mănuit de scriitori) și unul virtual (al navigării pe internet), la care se adaugă timpul sau timpii microcosmosului și ai macrocosmosului. Fac precizarea că timpii microcosmosului și ai macrocosmosului au, în comparație cu timpul perceptibil la nivel fizic, alte conotații filosofico-științifice...

În mod asemănător pot fi depistați timpii de o factură cu totul și cu totul specială, care nu numai că ajută la identificarea tipului de procese convertite în fapte istorice, dar chiar contribuie din plin la o justă încadrare a conținutului acestora: (a) Timpul social (t1) sau timpul empirico-pragmatic al celor care trăiesc pentru bani, voluptate, putere și glorie (timpul grăbit al celor care se conduc după dictonul „Carpe diem” – Trăiește clipa); (b) Timpul sublimat (t2) al meditației și al dăruirii cultural-artistice; (c) Timpul transcendent (t3) al tuturor acelor ce vizează mântuirea printr-o necurmată lucrare moral-spirituală (după care își modelează existența).

Ținând seama de aceste precizări, iată cum se prezintă cele trei funcții: S(x,y,z;t1); C(x,y,z;t2); R(x,y,z;t3). În spațiul producerii evenimentelor istorice (mișcări sociale, revoluții industriale, schisme/reforme religioase etc.), fiecare din aceste funcții are rolul unei axe, ori – mai degrabă – al unei generatoare, care contribuie la înfășurarea/înfăptuirea proceselor aflate în evoluție sau creștere, respectiv la desfășurarea/dispariția celor aflate în involuție sau descreștere. Dar oricare ar fi stadiul procesului într-un moment concret-istoric (creștere, stagnare, declin), el va parcurge – mai repede sau mai încet – toate etapele înscrise în genetica sa transistorică. Întrucât energia fizică și spirituală a omului este absorbită de proces, întru modelarea sa potrivit năzuințelor umane imediate sau perene, respectivul proces va deveni eveniment istoric, urmând să-și ocupe locul, după caz și anumite interese oculte, ba în istoria scrisă, ba în memoria colectivă a comunităților (amintiri, legende, balade, cântece).

Continuare în numărul următor

Gâfâind sub

Șaua calului

(secvență dintr-un
roman nenăscut)

Gruia COJOCARU

Avea cai putere în plus, putea fi manevrat cu lejeritate, timpul de încărcare-descărcare a mărfii se derula cu un volum de muncă diminuat – o bijuterie. Când îl vedea pe Tiberiu cravașând fără efort mastodontul, cum urcă și coboară paleții cu marfă, Sergiu, șeful direct, inginer de sistem, a înțeles că sosise timpul să-i rezilieze contractul de muncă. Nu pentru că i-ar fi displicut modul de lucru al tânărului – își făcea treaba eficient, cu agilitate de panteră, însă avea și un strop din sălbăticia arogantă a felinei, îi lipsea supușenia atât de căutată de orice păstor la vitele sale. „Cine nu-i cuminte nu trăiește!” își aminti inginerul un episod de odinioară, când străbunicul său, Ivan, refugiat de război prin părțile Brăilei, a frânt cu parul spinarea unei vaci care-i spărsese donița cu lapte. Inima i s-a strâns dureros, a plâns sălbatic, ani în șir coșmarurile-i umpleau nopțile, însă, mai târziu, a înțeles lecția și a început să nu-și mai deteste strămoșul.

„O să pun în locul său un băiat care-a mai lucrat pe motostivuator”, își zise șeful în ziua când se hotărâse să-i facă vânt lui Tiberiu. „După ce termină cu tirurile și marfa-i aranjată, trece la înfoliat paleții, iar apoi la mătură!” conchise el suveran. „O să restructurez personalul și la salubritate!”

Când își vedea subordonații dând cu mătura, deși fuseseră angajați pe departamente care n-aveau legătură cu domeniul în cauză, era din cale-afară de încântat. Știa că îmbrăcând haina supușeniei le topise orice tip de împotrivire. Tiberiu plătea pentru refuzul de a purta veșmântul noului tip de abordare a muncii în democrație.

Maxim urcase temător pe motostivuator. Bordul era burdușit cu niște clapete, care-i blocau mintea și-i paralizau mișcărilor.

– Șefule, eu îmi prind urechile, lasă-mă la manipulat marfa cu brațele, nu-i de mine măgăoaia asta!

– Nu-i mare strășnicie, bă, Maxime, treci în spate! îi zise șeful, urcându-se vijelios în cabina motostivuatorului.

Ajuns în scaun, șeful reglă oglinzile și spațiul de comandă în funcție de structura corpului, apoi încercă să plece de pe loc. Motorul torcea uniform, însă mastodontul nu se urnea. Acceleră, iar jivina scoase un răget furios, însă a rămas împietrită ca un taur de coridă, care fixează nervos toreadorul. Clipa de imobilitate se prelungea însă nefiresc, Maxim zâmbea în colțul buzelor, în vreme ce de pe favoriții șefului curgeau firișoare de transpirație. Opri motorul jivinei, coborî scările și privi crispat spre cabină. Maxim nu se mișcase.

– Ce stai acolo, idiotule, nu vezi că-i nevoie de role pentru benzi?! Sau nu te interesează producția?...

Maxim sări din cabină, ignorând locul unde urma să aterizeze, corpul i se dezechilibră ușor, însă reuși să se păstreze pe picioare. Simți o arsură în glezna dreaptă, dar pași cât putu de repede, șchiopătând. Șeful rămase pironit înspre jivină. „Cred că m-am pripit când l-am concediat pe golanul ăla de oltean, mare bou sunt!” își spuse el pământiu. Era furios pe sine însuși, nu simți mâna care-i atinse umărul.

– Ce faci, ai pățit ceva? Vezi că mâine vin șefii din India să ne verifice modul de lucru! îl informă directorul companiei. Am aflat pe sub mână informația, ai grijă să fim în ordine cu toate detaliile – linii de producție, compartimentarea mărfii, plus că vor să vadă calul la treabă.

– Calul?! Care cal?

– Motostivuatorul cel nou, firește! spuse directorul, surprins că inginerul părea bătut în cap. N-au fost prea încântați de-o achiziție de câteva sute de mii de euro, ți-am zis asta, însă s-au lăsat înduplecați când le-am enumerat beneficiile unui utilaj de profil.

Inginerul privea în gol cu o mină tâmpă. „E o provocare, am timp până mâine să mă pun la punct”, căută el să se motiveze cu gândirea pozitivă, care-i fusese inoculată de specialiștii în management.

– E în regulă, Victor, facem să fie bine!

– Sergiu, vezi să n-avem surprize de nici un fel! îl avertiză jucăuș directorul, ciupind ușor dintr-o nuanță de amenințare, în timp ce inginerul se mișca stingher de pe un picior pe altul. La treabă!

Vestea sosirii patronilor indieni – proprietarii companiei – ridică brusc nivelul energetic al angajaților. Benzile curgeau după obicei, marfa se ambala cu viteză egală, comenzile erau preluate și efectuate fără sincope, însă valul de stres nu putea

fi monitorizat, creștea fără să țină cont de mecanismele aplicativ-tehnice, care funcționau ireproșabil. Dacă indienii nu vor fi mulțumiți de activitate, care va fi viitorul meu în companie? era întrebarea nerostită de pe buzele tuturor, de la director la portar.

Inginerul cerceta atent cartea tehnică a motostivitorului. Ar fi putut să-l sune pe Tiberiu, să-i dea câteva bătrâne ca să-i facă treaba, ori să-l reangajeze, însă ar fi fost umilitor și să fi acceptat banii, dar și dac-ar fi refuzat. Recunoștea astfel, nu doar în sinea lui, că a fost idiot când l-a concediat. „Voi reuși singur!” își zise Sergiu determinat. Se lumină la față când descoperi din prospect modul de a pune jivina în mișcare. Îi urcă în spinare, porni motorul, îl lăsă să găfâie trei minute în legea lui, apoi acționă comenzile după proaspătul studiu. Jivina porni supusă, iar Sergiu, victorios, își purta armăsarul la pas. Încercă să ridice un palet de lemn, fără marfă, însă nu izbuti. „Trebuie să mai studiez”, își zise pe când cobora din șaua armăsarului.

Indienii au sosit a doua zi fără să anunțe. Portarul, grizonat, în uniformă proaspăt spălată, luă poziția de drepti. Nu-i ceruse nimeni o conduită cazonă, dar îi intrase în sânge armata, a regretat permanent că n-a rămas sergent la unitatea de infanterie care-l făcuse om, după cum bolborosea când săniuțele ucrainene ori moldovenești îi dezlegau ața minții, în bodegile sordide de pe lângă vreo gară insalubră. L-a petrecut cu privirea pe demiurgi, apoi, nepăsător, și-a aprins o țigară.

Asiaticii intrară în hala de producție, aruncară absent un ochi către benzile care livrau marfa pentru asamblarea echipamentelor mașinilor electrice, cercetară la fel de posaci stocurile de materiale, apoi, în engleză, îl cerură pe armăsar. Directorul îl căută cu privirea pe Tiberiu. Sergiu, inginerul, confirmă prin mișcarea fermă a mâinilor că situația e sub control. Se deplasă cu pași siguri către locul unde-și cantonase discret armăsarul. Sperase să nu fie cazul să dea vreo reprezentație. În clipa în care intră în raza vizuală a indienilor, colectă toate privirile. Fără să vrea accelerează, iar calul se mișca necontrolat, de parcă ar fi fost lovit de beția oarbă a intrării în vară. În spinarea sa, Sergiu plutea înfrigurat de neputința de a-i stăpâni explozia de putere. Încercă să facă o piruetă, ca să-i impresioneze pe indieni, dar mușcă din lateral un panou metalic. Un pârâit strident acompanie o bufnitură – geamul de la ușa jivinei cedă, după ce structura feroasă care-l înlănțuia se îndoii ca o sârmă de cupru. Îngrozit, Sergiu ridică piciorul de pe accelerație. Ar fi vrut să se facă mai mic decât un gândac de bucătărie, sau măcar „să se preschimbe într-un animal mic și nevinovat”, precum

un șoricel, însă Charles Perrault era cam departe pentru a-l iniția în trucurile căpcăunului. În schimb, motanul – care nu se mulțumise să hălăduiască încălțat, ci își asortase cureaua, costumul și cravata la pantofii Emporio Armani – dobândise brusc șapte capete, într-o continuare stranie a basmului creat de scriitorul francez.

Nu l-a agresat nimeni pe Sergiu, nici măcar nu l-au privit. S-a trezit singur după clipele de buimăceală. Indienii pieriseră în primul birou, însoțiți de director, care se străduia din răspuțeri să ajungă în pielea lui Quasimodo, clopotarul diform al catedralei lui Hugo.

Discuția care a urmat ne e doar în parte cunoscută. Știm sigur că indienii n-au fost iritați de pierderea suferită – în fond, utilajul era asigurat, iar problema s-a rezolvat în zilele următoare. Absența personalului instruit pentru cravașarea eficientă a calului era problema, iar întrebarea: „dacă știai că n-ai un angajat competent, de ce ne-ai solicitat un utilaj atât de costisitor?” nu-și găsea răspunsul potrivit în niciun colț al companiei.

– Avem un băiat de aur pe motostivitor, dar e bolnav, de aceea a urcat inginerul, zise directorul apărându-se rugător.

– Să lucreze doar acela pe moto, nu-i utilaj pentru cretinii de serviciu! a punctat unul dintre indieni, după care, fără să salute ori să se intersecteze vizual cu cineva, nou-veniții au părăsit biroul și au urcat în bolidul care-i aștepta.

Directorul le-a făcut cu mâna salutul prelungit, până mașina a ieșit din raza de interes, apoi l-a căutat impetuos pe Sergiu.

– Unde-i olteanul, boule?! Ce-ai căutat tu pe motostivitor, idiotule?! Voiai să-i impresionezi pe șefii mari?... Te pomenești că urmăreai să sari în scaunul meu? Îl întrebă cu furie nediluată.

– Nu, șefule, l-am concediat, că făcea figuri și-am zis că dacă-l pun pe Maxim în locul lui treaba o să meargă unsă, dar n-a ieșit, îmi pare groaznic de rău! spuse Sergiu smerit.

– Bă', fraiere, da' eu ce-s în compania asta, momâie?! Cum ai îndrăznit să concediezi un angajat fără să-mi ceri acordul?! Dacă se mai întâmplă o singură dată, îți cauți mărunțișul în altă parte! adăugă directorul, care-și condimentă furia cu infatuarea de vechil atotstăpânitor pe moșie.

– O să rezolv problema, șefule, zise Sergiu, conștient că și-a vulnerabilizat poziția, dar mulțumit că motanul cu șapte capete din sudul Asiei nu l-a dorit în meniu.

– Nu mă interesează cum faci, mâine să fie olteanul la lucru! ordonă directorul îndreptându-se relaxat spre liniile de producție.

Va urma

Soldat în Armageddon

- poeme -

Ion Iancu VALE

Nu din pomii morților

„Dacă cineva are urechi, s-audă”
(Apocalipsa 13, 9)

peste morminte cresc pomi
ai omului și ai Domnului
vântul le mușcă clănțănind coroana
pomii sunt mândri
și plini de fructele plecării
mari și negre precum coșmarele
se îndoaie iarba și foșnește
când înalt, când gros
plină de seva dăruită
de fecundul pământ
oamenii se grăbesc la ospăț
vor să mănânce fructele pomilor
glasurile lor
și să dea rumegătoarelor
iarba bogată
pomii se zbat și plâng
cu glas adânc și jos
de dincolo de oseminte
iarba bate mătâniî îndoliată
privind ochii umbriți ai pământului
pașii se lungesc unici, înfiorați
calcă și țipă sperind păsările lunii

vin cocoșății dansând
au canini crescuți prin buze
și păr rar pe creștetele sparte
din ochii urduroși și betegi
cășcați sub frunți
curge laptele mamelor
ce nu și-au hrănit copiii
fete cu trupuri virgine
înaltă cânturi de nemulțumire
mult bătrâniî își târăsc mohorâți
cârmurile flenduroase

și liniștea învinge materializându-se
nu se mai aud decât viermii
ce ronțăie atomic oasele dușilor

sufierea se sperie
și fuge în salturi fără spor
cad crucile potop și e omor
din văzduh îngerii țipă, suspendați
„așa, să vă învățați minte
să nu mai mâncați
din pomii de pe morminte”

Soldat în Armageddon

era miez de noapte
și oul crăpase
în cuibul moale al timpului
când în geamul lui
ce suna ca bronzul
cineva bătu de trei ori, rostind
„sunt Emisarul, e capătul vremurilor
în Imperiul omului
Armageddonul a început
de o parte se află Dumnezeu
care a fost, este și va fi
de cealaltă parte se găsește diavolul
alege tabăra și fii soldat
în lupta finală dintre bine și rău”
apoi dispăru nevăzut, cum venise...
deci era adevărat
războiul spaimei începuse
trebuia să plece la luptă
și nu avea nimic pregătit, nici arme,
nici armură
se liniști însă luminat de un gând
„va fi bine, cu Domnul mă voi îmbrăca
și credința în El îmi va fi armă și scut”
și soldatul plecă în grabă la luptă

Căldicel

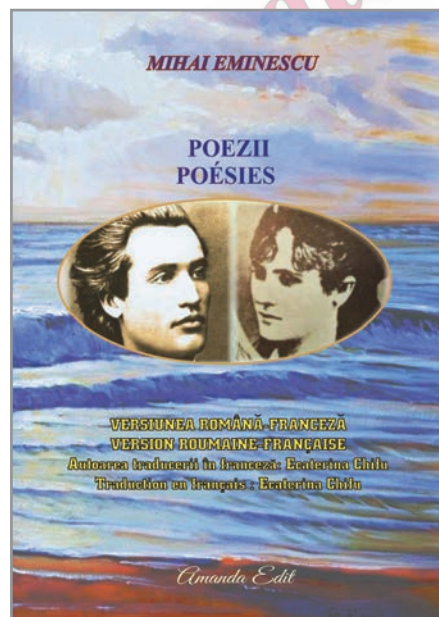
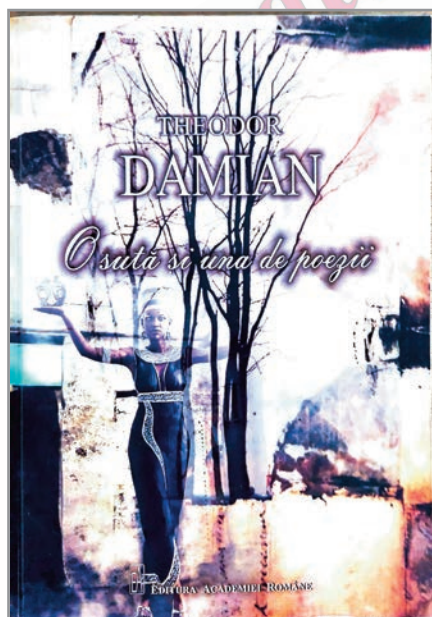
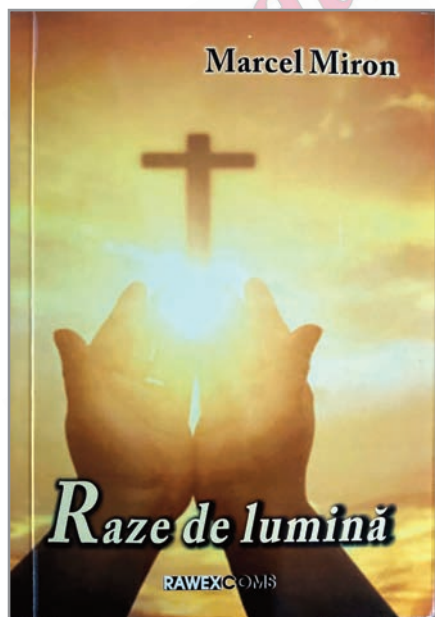
vai lui, nefericitul
el cel de altădată
iute ca păstrăvul
din apele muntelui
și fierbinte
ca lava vulcanului
este acum moale și căldicel
într-o lume în care Dumnezeu
a devenit marfă ieftină

de tarabă
și omenia o ilegalitate
obligat la compromisuri meschine
și armistiții fără onoare
este acum moale și căldicel
vai lui, nefericitul
și cât era de fierbinte
cât era de iute...

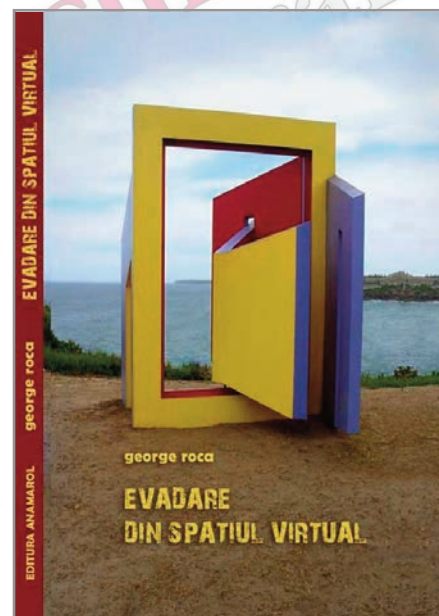
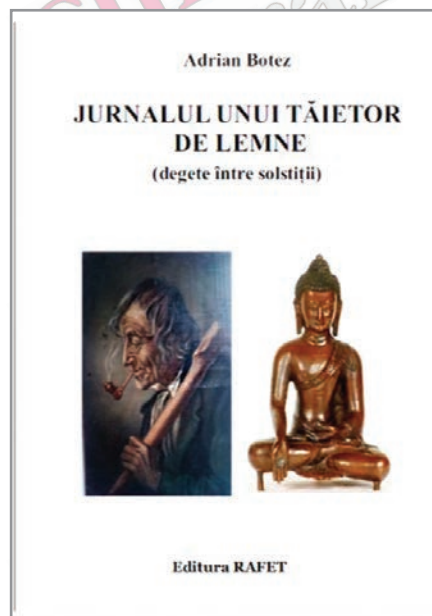
nesomnul din somn

Se trezea agitat, scaldat în sudoare,
buimac și moale ca o curea udă.
Voia să sară din pat și se lovea de
perete,
rănindu-și fața și fruntea
sau se rostogolea pe podea,
rupându-și câte o falangă.
Urla în el și în afara lui,
sufocându-se și dârdâind ca de
lingoare,
căci îl alergau în somn câinii
și lupii hămesii.
Îl urmăreau broaște râioase și năpârci,
rătăcea disperat prin case labirint,
supraetajate, întunecoase, reci și pustii,
cu ferestre ca găvanele ochilor scurși.
Se lupta cu torente măloase,
neputând să atingă malul
își vărsa sămânța iubind femeii
pe care nu le văzuse niciodată,
ducea în cărcă leșuri de oameni,
terminați
de zile cu mâna altora, sau cu a lor
proprie,
sau că așa a vrut Atoatețitorul.
Vroia să fugă și să scape,
dar picioarele refuzau să-l ajute.
Odată, chiar Marele Chimuit
i s-a arătat și i-a vorbit,
el uitând apoi totul, ca o pedeapsă,
probabil,
că nu l-a înălțat în cugetul lui
vinovat și răzvrătit.

Din vol. „Singur în turn” - 2014

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Nu există creativitate adevărată guvernată de reguli sau legi” - Frank Herbert

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>